

DOMOVINA

Upravišтво „Domovine“ v Ljubljani, Knaflova ulica 5
Uredništvo „Domovine“, Knaflova ulica 5/II., telefon 3122 do 3128

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za tuzemstvo: četrtletno 9 Din, polletno 18 Din, celoletno 36 Din; za inozemstvo razen Amerike: četrtletno 12 Din, polletno 24 Din, celoletno 48 Din, Amerika letno 1 dolar. — Račun poštne kranjice, podružnice v Ljubljani, št. 10.711.

Obsežna preosnova naše vlade

Iz vlade je stopilo šest ministrov, med njimi dr. Albert Kramer in Ivan Pucelj — Novo vlado je spet sestavil Nikola Uzunović — Med novimi štirimi ministri je tudi senator dr. Fran Novak

Dne 18. t. m. je naša vlada z utemeljitvijo, da je s sprejetjem proračuna v glavnem izvršila svojo nalogo, podala ostavko, ki jo je Nj. Vel. kralj Aleksander I. sprejel. Novo vlado je sestavil spet Nikola Uzunović in so imenovani:

za predsednika ministrskega sveta Nikola Uzunović, predsednik ministrskega sveta in narodni poslanec,

za ministra kmetijstva dr. Dragutin Kojić, minister n. r. in narodni poslanec,

za ministra prosvete dr. Ilja Šumenković, minister n. r. in narodni poslanec,

za ministra pravde Boža Maksimović, minister n. r. in narodni poslanec,

za ministra prometa Svetislav Milosavljević, ban vrbaske banovine,

za ministra za telesno vzgojo naroda doktor Grgur Andjelinović, minister n. r. in narodni poslanec,

za ministra trgovine in industrije dr. Juraj Demetrović, minister n. r. in narodni poslanec,

za ministra financ dr. Milorad Djordjević, minister n. r.,

za ministra za gradbe dr. Stjepan Srkulj, minister n. r.,

za ministra zunanjih zadev Bogoljub Jevtić, minister n. r.,

za ministra notranjih zadev Zika Lazić, minister n. r.,

za ministra socialne politike in narodnega zdravja dr. Fran Novak, senator,

za ministra vojske in mornarice armijski general Milan Milovanović,

za ministra za gozdoine in rudnike dr. Milan Ulmansky, generalni ravnatelj gozdarsko-industrijskega podjetja Dobrlin-Drvar.

V novi vladi ni več ministrov brez portfelja. Resorna ministrstva pa so štiri izmenjala svoje upravnike. Iz vlade so stopili minister brez portfelja dr. Albert Kramer, minister za socialno politiko in narodno zdravje Ivan Pucelj, minister brez portfelja Hamdija Karamehmedović, minister za promet Laza Radivojević, minister za telesno vzgojo dr. Lavoslav Hanžek in minister za vojsko in mornarico armijski general Dragomir Stojanović.

Vsi dosedanji ministri, ki so stopili tudi v novo vlado, so obdržali svoje stare resore, tako da so se na novo zasedla le ona ministrstva, ki so bila izpraznjena: kmetijstvo, gozdovi in rudniki, telesna vzgoja, promet, vojska in mornarica in socialna politika in narodno zdravje. Kmetijstvo je prevzel dosedanji minister brez portfelja doktor Dragutin Kojić, gozdoine in rudnike dr. Milan Ulmansky, generalni ravnatelj znanega gozdarsko-industrijskega velepodjetja Dobrlin-Drvar (Štipad), telesno vzgojo dosedanji minister brez portfelja dr. Grgur Andjelinović, promet bivši prometni minister in dosedanji ban vrbaske

banovine Svetislav Milosavljević, vojsko in mornarico dosedanji šef glavnega generalnega štaba armijski general Milan Milovanović, socialno politiko in narodno zdravje pa naš ožji rojak senator dr. Fran Novak iz Ljubljane.

Novi ministri so bili zapriseženi in so prevzeli svoje posle. Kakor smo rekli, je v novi vladi tudi ožji rojak senator g. dr. Fran Novak,

Minister dr. Kramer na občnem zboru šišenske organizacije JNS

V soboto je imela delavna in močna šišenska organizacija JNS v Ljubljani svojo redno letno skupščino v prostorih hotela Bellevueja. Prostorna dvorana je bila napolnjena do zadnjega kotička. Zbor je otvoril predsednik, občinski svetnik g. Alojzij Lombard, in pozdravil predvsem navzočnega sreskega poslanca, ministra doktorja Alberta Kramerja, dalje poslanca dr. Stana Rapeta, posle vodečega podpredsednika sreske organizacije dr. Josipa Cepudra, podpredsednika bratskega šentjakobskega okrožnega odbora JNS, občinskega svetnika g. Rudolfa Zitnika, in ostale zastopnike bratskih organizacij.

Podpredsednik g. Milan Cimerman je orisal delo okrajne organizacije in njenega odbora. Dotaknil se je tudi političnega položaja doma in po vsej državi. Potem je poročal o gospodarskih, socialnih in kulturnih potrebah šišenskega okraja. Ob koncu jedrnatega poročila je opozoril navzočne na veliko delo, ki ga imata organizacija in stranka še pred seboj, ter pozval vse članstvo k strnitvi delovnih sil. Tajnik g. Adolf Cimerman je podal pregledno tajniško poročilo, iz katerega je razvidno, da šteje organizacija danes preko 300 članov. Za tajnikom je poročal blagajnik g. Nande Tušar o stanju blagajne.

Vsa poročila so bila sprejeta z velikim odobravanjem. Prav tako tudi razrešnica odboru, ki jo je v imenu nadzorstva predlagal g. dr. Mihelak. Nato so se izvršile volitve, pri katerih je bil soglasno izvoljen ves dosedanji odbor.

Burno pozdravljen je povzel nato besedo ljubljanski poslanec minister dr. Albert Kramer, ki je v skoro dvournem govoru obrazložil politični in gospodarski položaj v državi. V uvodu je pojasnil zadnjo preosnovo vlade, nato pa po vrsti obravnaval najvažnejša vprašanja, ki zanimajo javnost. Med drugim je pri tej priliki odločno obračunal z ljudmi, ki so v teku proračunske razprave izkušali zanesti v skupščino predšestojanuarsko ozračje in so tudi govornika blatili in

ki je prevzel ministrstvo za socialno politiko in narodno zdravje. Po rodu je gosp. dr. Novak iz Šmarja pri Celju, kjer se je rodil leta 1877. Pravo je študiral na Dunaju. Leta 1906. je v Ljubljani otvoril svojo odvetniško pisarno. Od leta 1908. do prevrata je bil poslanec v kranjskem deželnem zboru; bil je namestnik deželnega odbornika in član deželnega šolskega sveta. Mnogo let je bil tudi član ljubljanskega občinskega sveta. Tik pred svetovno vojno ga je poslal ljubljanski občinski svet skupno s sedanjim narodnim poslancem g. Pustoslemškom v Beograd, da bi na proslavi 100letnice Dositeja Obradovića zastopala Ljubljano. Po vojni je bil dr. Novak član narodnega predstavništva. Dne 3. januarja 1932. je bil izvoljen za senatorja.

obrekovali. Eden izmed njih je celo drzno priznal, da je za svojo klevetniško gonjo prejemal nagrado.

V svojem nadaljnjem obširnem in izčrpnem govoru se je g. dr. Kramer dotaknil tudi različnih gibanj, ki izkušajo pod imenom rodoljubstva na svoj način reševati težavni gospodarski in socialni položaj in ki uporabljajo za svoje glavno orožje puhle besede. Na koncu je govornik predočil pomen JNS, v kateri so zbrani vsi trezni in delavni jugoslovenski elementi, ter je pozival navzočne na nadaljnje smotrno delo za popolno izvedbo programa državnega in narodnega edinstva.

Za svoj govor, ki so ga navzočni ponovno prekinjali z viharnim ploskanjem in odobravanjem, je bil g. minister ob koncu deležen navdušenih počastitev.

Na predlog predsednika g. Lombarda, da se izrečeta ministru g. dr. Kramerju zahvala za njegovo delo in neomajno zaupanje članstva, je ponovno nastalo navdušeno ploskanje. Predlog je bil soglasno sprejet.

Za tem je poročal v imenu sreske organizacije g. dr. Josip Cepuder, ki je poudarjal predvsem veliko delo stranke za narodno prebujenje vseh slojev prebivalstva in strnitev vseh delavnih narodnih sil. Orisal je tudi odnos stranke do drugih narodnih organizacij ter zaključil izvajanja s pozivom na delo k slogi v korist celote. Zborovalci so z velikim pritrdjevanjem sprejeli njegov govor.

Pri slučajnosti sta člana gg. Koprivec in Dolinšek prosila g. dr. Kramerja pojasnil v nekaterih pereh socialnih in gospodarskih zadevah. Po podanih izčrpnih pojasnilih g. ministra je predsednik zaključil sijajno uspeli občni zbor, nato pa so se zborovalci v navdušenem razpoloženju in med ponovnimi počastitvami voditelja dr. Kramerja razšli.

Kdor oglašuje, ta napreduje!

Doslej najstrašnejša rudniška nesreča v Jugoslaviji

V premogovniku v Kaknju v Bosni je eksplozija plina metana zahtevala 130 smrtnih žrtev

Malo mesto Kakanj v visokem srezu je zadela velika nesreča, ki se je pripetila v soboto okrog poldne v kakanjskem premogovniku. Ni hiše, ki bi ne objokavala vsaj ene žrtve. To je

ena največjih nesreč v vsej Evropi, a doslej največja v Jugoslaviji.

Kakanj je največji premogovnik v Bosni, ki daje na dan po 90 do 100 vagonov črnega premoga. V rudniku je bilo zadnje mesece zaposlenih 1250 rudarjev. Delajo v dveh skupinah, dve tretjini v jamah, a tretja tretjina pri drugih napravah. Prva skupina začena delo ob tri četrti na 7. zjutraj. Kakor vsak dan so bili tudi v soboto zjutraj zbrani delavci v pozivnici nasproti vhoda v rov, odkoder se pošiljajo na delo. Ta dan so odšli delavci na delo še bolj veseli, ker je bila sobota, izplačilni dan, ki ga pač vsak rudar nestrpno pričakuje.

Ko je opoldne zatulila sirena in napovedala odmor, ni pač nihče slutil, da se bliža strašna nesreča. Ob 13.45 se je sprožila v električni centrali naprava za javljanje nesreč. V največje presenečenje je službujoči uradnik opazil, da po njemu obremenitev strojev v jami. Istočasno

se je začelo zamolklo bobnenje in zemlja se je stresla kakor ob močnem potresu.

Iz rova stare jame in skozi zračne dovode se je začel viti gost črn dim. Sirena je trobila vedno strašneje.

Iz centrale so poizkušali dobiti zvezo z rudarji v jami, toda nihče se ni več javil. Vse telefonske zveze so bile pretrgane. Veliko dvigalo, ki vlačil iz rova s premogom naložene vozičke, se je s silnim treskom utrgalo in izgubilo v globino. Trenutek nato je v silnem strahu pribežal iz rova rudar in z vzklikom: «Vsi so mrtvi!» javil grozno nesrečo.

Takoj je nastopila reševalna četa, opremljena z aparati za dihanje in krenila v rov, ki je bil napolnjen z gostim dušljivim dimom. Četo je vodil osebno direktor rudnika inž. Kučan, ki se je pri reševanju tudi sam hudo ponesrečil. Težko

dvigalo ga je stisnilo k zidu in mu zdrobilo desno roko v podlakti.

Rudarji so bili zaposleni po vsej jami, največ pa jih je bilo v tako imenovanem najglobljem horizontu. Nesreča se je zgodila na vsem tretjem horizontu. Reševalna četa je krenila v treh smerih, ker je področje, na katerem so bili zaposleni rudarji, zelo razprostrto. Izkušali so čimprej doseči kraj, kjer se je pripetila nesreča. Žal pa so

reševalci našli samo še na mrtve tovariše.

Le oni rudarji, ki so bili blizu izhoda, so se rešili. Vseh je ušlo z begom smrti samo 91. Živega so našli le enega rudarja, ki je ležal pri sesalki in ki ga je vrglo v kanal za vodo. Bil je še pri življenju, ko so ga našli. Rešila ga je okolnost, da je nanj padlo truplo tovariša, zaradi česar plin ni toliko učinkoval nanj. Spravili so ga naglo na zrak. Gre za Slovence Janeza Štoka. Zdravniki se trudijo, da ga ohranijo pri življenju, imajo pa malo upanja, ker je hudo zastrupljen s plini.

Kolikar se da sklepati iz raznih okolnosti, je prišlo do nesreče zaradi eksplozije metana, plina, ki se pojavlja v vseh premogovnikih.

Samo mala neznatna iskra zadostuje, pa se vžge in razpoči. Del rudarjev je bil ubit pri eksploziji sami, večji del pa se je ponesrečil zaradi posledic eksplozije, in to zavoljo razredčenega zraka in strupenih plinov, v katere se pretvarja metan po eksploziji. Rudarji, ki so prizadeti od same eksplozije, so strahovito opečeni in po večini zogleneli. Zaradi eksplozije se je rov na mnogih krajih sesul. Še hujši je bil učinek vročine, ki se razvija pri eksploziji metana in doseže 1500 do 2000 stopinj Celzija. To je taka vročina, pri kateri se stopijo vse kovine. Ko so začeli iz rova prinašati zoglenela trupla, so spoznali, da je nesreča res velika in da presega vse dosedanje rudniške nesreče v naši državi.

Gorljiva je požrtvovalnost, ki jo ob vsaki taki priložnosti pokažejo rudarji.

Na prvo vest o nesreči so prihitali vsi rudarji, ki niso bili na poslu, da pomagajo rešiti tovariše,

ne da bi pri tem mislili na lastno življenje. Zlasti se je izkazal inž. Buconjič. Neštetokrat se je spustil v nevarni rov in iznašal mrtvece, dokler se ni sam zgrudil, zastrupljen od plinov. Prenesti so ga morali v bolnišnico.

Okrog premogovnika so se vso noč zbirale množice. Glas o nesreči se je širil od vasi do vasi in od povsod so prihajali kmetje, da pomagajo pri reševanju. Kmalu pa so prihitele na pomoč

reševalne čete iz okoliških rudnikov,

tako iz Breze, Zenice, Kreke in celo iz Mostarja. O 3. zjutraj pa so morali vsako reševanje ustaviti, ker so se vsi rovi napolnili s smrtonosnimi plini.

Reševalci pripovedujejo, da so našli rudarje v raznih legah. Nekateri so dvignili roke in tako jih je zatekla smrt, ki je morala nastopiti v trenutku. Mnoge rudarje so našli z žepnimi robci v rokah. Gotovo pa niso imeli niti toliko časa, da bi si jih pritiskali na usta in se tako zaščitili pred plinom.

Reševanje je začela močno ovirati voda, ki je vdiral v rove. Trajalo je nekaj časa, da so jo izčrpali.

V Kakanj je prispel tudi ban drinske banovine g. dr. Velimir Popović s podbanom g. dr. Hadžijem Omerovićem. Obiskal je rodbine ponesrečenec, ter jih tolažil in obljubil vso podporo. Posetil je tudi ranjence v bolnišnici, ki so mu pripovedovali svoje strahotne doživljaje. Pozneje je prišel v Kakanj tudi minister za gozdove in rudnike gospod dr. Milan Ulmansky. Bil je na potu v Sarajevu, kjer je nameraval izročiti ravnateljske posle «Šipada» svojem nasledniku, ko ga je že v Brodu zatekla brzojavka o strašni nesreči. Zato je takoj odpotoval v Kakanj. V ponedeljek je bil v Kakanju tudi ministrski predsednik gosp. Nikola Uzunović, ki je takoj, ko je izvedel za nesrečo, naročil banu drinske banovine, naj priskoči prizadetim rudarskim rodbinam na pomoč z denarno podporo. Razen tega je naročil ministru g. dr. Ulmanskem, naj sporoči rudarjem,

da bo država prevzela skrb za rodbine ponesrečenih rudarjev

in da se bo tudi pogreb žrtev vršil na državne stroške.

V Kakanj je včeraj prispela posebna preiskovalna komisija, ki jo je odredil predsednik vlade g. Nikola Uzunović.

Soteščan:

15

Dedinja grajskih zakladov

Mladenka si je obrisala solzo.

«Listina je vaša ter vam jo morajo vrniti», je razlagal važno.

«Graščak noče o njej ničesar vedeti. Pravi celo, da je nima...»

«Taki ljudje ne marajo sitnosti. Ni se mu je ljubilo iskati», je sodil njen zaročeneec.

«Poizkusite dobiti ono listino», ji je svetoval oblastnik. «Poprej ne morem ničesar ukreniti.»

«Tedaj mi ne kaže drugo nego oditi na Malinje», je sklenila mladenka. «Stopila bom pred graščaka ter mu oživila spomine...»

«Midva pojdeva z vami.» Tudi Milan in Kušar sta bila pripravljena oditi.

«Ni treba», je odklonila. «Vidva me počakajta v mestu — tam, kjer smo prenočili.»

«Kje pa ste si izbrali prenočišče?» je bil oblastnik radoveden.

«Pri belem orlu», je povedala mladenka.

Poglarar se ni mogel spomniti tega imena. Vprašal je, kdo jih je tja napotil.

«Neki tujec je prišel takrat mimo voza», je odgovoril Milan. Mladenki se je zazdelo, da jo je nekaj sunilo kakor z bodalom ob spominu na sumljivega neznanca.

«Kakšen je bil tisti človek?» je poizvedoval oblastnik.

«Srednje rasti in prepesto oblečen. Najbrž bi bil rad kaj zaslužil.»

«Slutim, da me je moral poznati», je ugovarjala Gizela. «Izrekel je potihno moje ime, ko nas

«Vaše ime je izrekel?» je iznenadilo poglavarja. «Potem pa ni bilo naključje... Došel vas je s posebnim namenom...»

«Zato ne pojdeš sama na Malinje. Dovolj si že pretrpela... Kdo ve, odkod ti preti nevarnost», se je upiral Milan.

Gizela je spremstvo ponovno odklonila. «Ponednevi me ne bo nihče požrl. Sama bom pri graščaku največ dosegla. Teodor je čudak, ki ne mara družbe.»

Milan se je čudil njenemu pogumu. Nekdaj se je bala celo svoje sence, danes pa takšno junaštvo. Pregarjanje jo je utrdilo.

A vendar ga je skrbelo. Pot na Malinje je samotna in zunaj mesta je dovolj postopačev osobito v večernih urah.

«Do noči bom opravila», si ni dala dopovedati. «Pa če te opazi oni sumljivec...» jo je hotel oplahiti.

Kljubujoče se mu je nasmehnila in rekla: «Ako bo treba bežati, bom bežala... Sicer pa je na poti vedno dovolj meščanov, ki se sprehajajo do poznega večera.»

Mladenič je moral odnehati. V kakega nevarnega neznanca res ni veroval; tudi Kušar ni slišal, da bi jo bil poklical po imenu. Bržkone se je zmotila ali pa je čula kako slično besedo.

To ga je pomirilo. A ne popolnoma. Na dnu sreca mu je ležala tiha skrb, katere se ni mogel znebiti.

Potem so se ločili. Gizela je hitela na Malinje v zaupanju, da bo omajala okornega graščaka. Kušar se je odpravil v prenočišče k «Belem orlu». Milan pa je ostal pri mestnem oblastniku, ki je želel, da bi se o zadevi bolj natanko pomenila.

Zunaj je ponehaval vročina. Poletno solnce se je nagibalo k zatonu.

27.

V prenočevalnici «Pri belem orlu» je bilo ob poletnih večerih prav živahno. Tujei so prihajali in oddajali prtljago. Nekaj jih je odšlo po mestu, drugi pa so posedli okrog miz in naročili večerjo.

Kušarja niso zanimali potniki iz neznanih krajev. Zahteval je ključ od sobe, kjer so prenočili. Urediti je bilo treba prtljago, zakaj še ta večer so nameravali zamenjati prenočišče.

Ni še začel pospravljati, ko je nekdo potrkal na vrata. Odprl je, misleč, da je strežnik.

«Midva se že skoro poznavata», je izpregovoril neznanec v ponošeni obleki. Obraz mu je bil porasel in umazan.

«Predrznost!» Kušar si je mislil, da ima pred seboj nadležnega berača.

«Videl sem vas, ko ste dospeli v mesto z neko mladenko...»

«Ali jo poznaš?» mu je Kušar segel v besedo.

Reševalna dela so se vse te dni nadaljevala in so do torka opoldne spravili na dan 110 trupel. Zdaj je točno ugotovljeno, da je

bilo v onem delu rudnika, kjer je nastala nesreča, vsega 137 rudarjev, od katerih se jih je rešilo le 7, ki so bili v stranskih rovih bliže izhoda. 130 rudarjev pa je mrtvih. Skupno je bilo v premogovniku na delu 221 rudarjev, od katerih se jih je rešilo s pobegom le 91.

Pogreb že izkopanih žrtev se je vršil v ponedeljek popoldne. Udeležilo se ga je nad 1000 rudarjev iz drugih bosanskih rudnikov, v imenu vlade minister za gozdove in rudnike g. dr. Ulmansky in minister za socialno politiko in narodno zdravje g. dr. Novak, ban g. dr. Popović, zastopniki raznih oblastev, 40 duhovnikov vseh treh ver in nešteto drugega občinstva.

Žrtve so položili v dva velika skupna grobova,

ki sta izkopana nad nesrečnim rovom smrti. Ob

obeh grobovih, ki sta bila obsuta s cvetjem in venci, je nastopilo več govornikov.

Na prošnjo svojcev so oblasti dovolila, da se smejo trupla žrtev, ki niso doma iz Kaknja, prepeljati na njihove domove. Železniška uprava je dala v to svrhu na razpolago poseben vlak.

Vest o grozni nesreči je napravila tudi v tujini silen vtisk in so številne tuje vlade izrekle naši vladi sožalje.

Nj. Vel. kralj je poklonil iz svojih sredstev 100.000 dinarjev za prvo pomoč

rodinam ponesrečenih rudarjev. Velikodušni dar je napravil v rudarskih vrstah najgloblji vtisk. Osrednji odbor Rdečega križa je določil v isto svrhu 10.000 Din. Enaki vsoti sta darovala banovinska odbora Rdečega križa v Beogradu in Sarajevu. Dalje so med darovalci Združenje rudarskih nameščencev s 25.000 Din, Delavska zbornica v Sarajevu z 10.000 Din, minister za gozdove in rudnike dr. Ulmansky z 2000 Din, rudnik Uroševac z 10.000 Din, trgovina s premogom Kaufman v Zagrebu s 5000 Din in drugi.

Kmetijski krivi nauki

Kakor je izpostavljeno naše zdravje mnogim kvarom in škodljivcem, tako pretijo tudi našemu kmetu od vseh strani razni krivi nauki, ki bi mu mogli, če bi jih poslušal in se ravnal po njih, prinesiti občutno škodo.

Tako smo čitali, da priporoča neki ugleden gospod, da bi naš kmet pričel sejati ricinus. Rastline menda ne bodo poznali naši čitatelji, pač pa olje, ki ga pridobivamo iz nje in nam služi za prav dobro odvajalno sredstvo. Kot vzrok za svojo priporočitev navaja tisti gospod, da je gojitev ricinusa boljša od gojitve pšenice ali turščice, ker je cena ricinusovega semena mnogo boljše. Ne glede na skrajno izbirčnost te tropske rastline glede na zemljišče, vlago in toploto je tudi pridelek ricinusa tako pičel, da še slabše poplača kmetu trud kakor drugi pridelki. Slična priporočila za gojitev oljnih rastlin smo že čitali večkrat v zadnjih letih na pomlad, ko je bilo treba sejati, na jesen pa so tvornice olja nudile prav smešne cene za pridelek. Kmet sam ni mogel kam z novim pridelkom, pa je bil tako prepuščen tvornicam v poljubno izkoriščanje. Ricinus ni za naše podnebne razmere!

Neki hrvatski časopis piše takole: «Sadi kar največ krompirja dobrih vrst, ker je krompir najhvaležnejši pridelek! Pri količkaj dobri obdelavi zemlje, zadostnem gnojenju in skrbni negi rastline moremo doseči pri krompirju pridelek 100 do 150 metrskih stotov na oral. Če bi bila krompirjeva cena le 30 do 40 Din za metrski stot, prinese oral 3000 do 4500 Din, kolikor ne vrže noben drugi pridelek.» Zaradi takih naukov je prišlo pri nas tako daleč, da opuščajo gojitev krompirja stari krompirjevi okoliši v naši banovini, ker jim z nizkimi cenami onemogoča nadaljnjo gojitev hrvaška konkurenca s svojim vodenim in neokusnim blagom, ki ga nudi po nizkih cenah.

Pridelek, ki ga navaja hrvatski časopis, je za naše kakor tudi za slabo pregnojene slavonske kraje nedosegljiv, zato tudi ne drži visoka donosnost, posebno če pomislimo, koliko stane v primeri z žitaricami pridelovanje krompirja. Pri sedanjem srednjem donosu 100 metrskih stotov krompirja na hektar (1 in $\frac{3}{4}$ orala) v naših krajih znašajo pridelovalni stroški 75 Din za stot in je torej blazna misel, da bi prodajali krompir po 30 do 40 Din za metrski stot. Hrvatski kmet, ki

«Nekoliko pač», je odvrnil porogljivo. «Moj tovariš jo je celo poklical po imenu...»

«Veš li, odkod mu je znano njeno ime?» se je spustil z neznancom v pogovor.

«Kaj bi ne vedel! Sestra mojega tovariša se prav tako imenuje...»

«Tedaj se je zmotil ali pa...»

Potepuh se je namuznil: «Koliko mi daste, da vam pojasnim vso zadevo...»

«Toliko, kolikor bo vredno tvoje poročilo...»

«Velja. Slišali boste nekaj, česar niste pričakovali...»

«Začni! Ampak kratko in stvarno! Praznih marn ne bom dolgo poslušal.»

Neznanec je začel brez uvoda: «Tisti postopač, ki je poklical mladenko, se imenuje Štuc ter je moj prijatelj...»

«Prijatelja vendar ne boš izdajal.» Kušar se je hotel prepričati, ali naj se zanese na njegove besede.

«Za denar lahko vse napravim. Od prijateljstva ne morem živeti...»

«Se nekaj?» se je spomnil Kušar. «Najprej te moram poznati...»

«Ime mi je Čink. Po poklicu sem mestni delavec. Štuc je moj tovariš. Pred mestom vas je čakal s posebnim namenom...»

«Torej mu je bilo naročeno...»

«Seveda. Gre namreč za njegovo sestro. O vašem prihodu je bil natančno obveščen...»

«Kje je njegova sestra?» je poizvedoval Kušar čedalje bolj zaupno.

«Daleč. Kraja mi prijatelj ni hotel imenovati.»

«Ali je bogata?» je zanimalo Kušarja.

«Po stricu je podedovala obilno premoženje. Svojemu bratu pošlje mnogo denarja...»

Kušarju se je pričelo jasiti. Tudi sam bi bil rad kaj dostavil, a se je premagal ter se zadovoljil le z vprašanjem.

«Vašega prijatelja bi želel poznati», je omenil poročevalcu. «Povej mi, kje bi ga mogel dobiti, da bi se kaj pomenila...»

Čink se je zamislil: «Tega vam ne svetujem, ker bi lahko nastale slabe posledice...»

«Ali meniš, da bi se dal spoznati? Preoblekel bi se in prisedel k vama... Seveda bi dal tudi za pijačo...»

Postopač se je obližnil in pomišljal: «Štuc bi vam ničesar ne povedal...»

«Pa če bi ga poprej opijaul?»

«Vseeno. Štuc ima mnogo prijateljev. O tem, kar sem vam povedal, pa ne ve nihče razen mene.»

«Vsekako maram spoznati tega človeka. Vsaj od daleč bi si ga rad ogledal.»

«No, ako želite, vam bom ustregel. Sami boste krivi, ako vam bo škodovalo...»

Čink je navedel zakotno ulico in opisal beznico, kamor zahaja Štuc v večernih urah. Njegove podatke si je Kušar prav dobro zapomnil.

«Toda pridite sami in ne vedite se sumljivo», mu je zabičil in spravil nagrado, katero je prejel za svoje poročilo.

Schicht
5.000 RADION
pere sam!

prevlek
za blazine

opere gospodinja v 40 letih. Ali to je samo del trpljenja, ki ga ima večina gospodinj vse svoje življenje z žehto. Koliko ur je porabila prej — težko sklonjena nad pralnim čebrom — samo za družinsko perilo!

Ogniti se temu delu sicer ni mogoče — olajša se pa zdaj lahko... s Schichtovim Radionom. Zakaj Radion pere sam.

Ne muči se!

Uzemi SCHICHTOV

RADION

Potem se je hitro poslovil. Mudilo se mu je nekam, kjer bo zapravil svoj zaslužek.

Kušar ga je ustavil. «Pa kdaj naj pridem?» je moral natanko izvedeti.

«Nocoj vas ni treba. Morda jutri ali pojutrišnjem...»

«Ali se bojiš tovariša? Kam pa zahaja navadno ob tem času?»

bi poslušal takšne krive nauke, bi škodil ne le sebi, temveč tudi nam, ker bi bil pač primoran prodajati krompir po cenah, ki bi mu jih narekovala trgovina, ki kakor zgoraj pri oljnatih rastlinah tako tudi pri krompirju meša našega kmeta, da bi sama mogla obilneje ribariti v skaljeni vodi.

Kar se krompirja tiče, smo tudi v nekem našem strokovnem časopisu naleteli na članek, kjer nekdo izpodbuja naše Barjane na gojitev krompirja in ugotavlja, da so se izvedli na Ljubljanskem barju poizkusi s krompirjem, ki so dali kar 300 metrskih stotov krompirja na hektar. Krompir pa je bil manj obilen na škrobu, zaradi česar bo treba najti pripravno sorto za Barje, ki bo ustrezala tudi glede škroba. Nič ne poroča pisec o razsežnosti poizkusnega polja — iz nekaj kvadratnih metrov in iz enkratnega poizkusa se ne da še prav nič zaključevati —, nič o vremenskih, nič o gnojilnih okolnostih. Pisec zaključuje svoja izvajanja: «V splošnem je dognano, da je krompir iz barjanske zemlje enakovreden onemu iz mineralne zemlje, ako ga celo ne prekaša. Rahla in lahka barjanska zemlja daje debele gomolje. Krompir pa, ki ima manj škroba, je bolj pripraven za krompirjevo solato. Važna za nas je tudi ugotovitev, da ima barjanski krompir veliko vrednost za mineralno zemljo, ako ga presadimo, ker donša za 15 do 25% večje pridelke od onega, vzgojenega na mineralni zemlji. Ta zamena za-

branjuje do gotove meje degeneriranost (izrojenje) krompirja. Kdor ima obe vrsti zemlje, mu priporočamo gojiti krompir na barjanski zemlji in ga nato presaditi na mineralno zemljo.»

To so krivi nauki. Barski krompir ne prekaša onega iz mineralne zemlje, temveč je voden in špehast ter se ga brani trgovci in gospodinjta. Debeli gomolji niso nikdar in nikjer prvovrstni in so zato nezaželeni. Krompirjeva solata iz barskega krompirja je malo vredna ter koristi le gostilničarju, ker ne vpija olja. Naravnost nezasišna pa je trditev, da bi dajal na Barju vzgojeni krompir do četrte večje pridelke v mineralni zemlji od krompirja, vzgojenega v tej. Baš obratno je že prav stara resnica in se je na debelo poslužujejo naši Barjani, ko kupujejo za seme vsako leto gorenjski krompir, medtem ko se obratno še nikoli ni zgodilo, da bi Gorenjec kupoval na Barju semenski krompir. Iste razmere so v Nemčiji, ko vzgojijeta Vzhodna Prusija in Šlezija semenski krompir za barske in porenske pokrajine. Naši Barjani naj ostanejo lepo pri svojem priznanem zelju, fižolu in drugi povrtini, krompir pa bodo pridelovali s stalno menjavo semena iz dobrih gorenjskih leg pa še za naprej le za domačo rabo. Industrijske vrste krompirja, ki jih gojijo po nemških barjih, pa ne bodo prišle za nas še kmalu v poštev, ker pri nas ni povprševanja in tudi ne porabe za industrijski krompir.

vih prijav, odjav pa 2263 ali 1336 odjav več kakor prijav. Nad polovico objavljenih obrti zadene šivilje, čevljarje, krojače in mizarje.

Iz teh podatkov se da mnogokaj sklepati. Najbolj enostaven sklep je, da pripišemo vso krivdo na tem nazadovanju gospodarski stiski. Nekje smo čitali, da je glavni vzrok za nazadovanje trgovine in obrtništva v naši banovini slabo gospodarsko stanje našega kmeta. Kakor je na prvi pogled to izvajanje verjetno in vsega uvaževanja vredno, vendar ni povsem resnično. V istih podatkih namreč najdemo, da se je število gostilniških obratov lani celo povečalo za osem novih. Res to povečanje ni na prvi pogled veliko, toda pomisliti moramo, da je v naši banovini toliko gostilniških obratov, da prednjačimo vsem drugim delom naše države. Zedinjene države Severne Amerike so ponosne na dejstvo, da imajo toliko avtomobilov, da morejo vanje naložiti vse prebivalstvo iz vse ogromne države. Tudi mi Slovenci imamo sličen svetovni rekord, čeprav je mnogo žalostnejši od ameriškega. V naši banovini imamo namreč toliko gostiln, da lahko spravimo v nje vse odrasle moške, pa bi ostalo še mnogo prostora tudi za ženske. Če pomislimo, koliko znašajo vse različne davščine za gostilne, moramo pač ugotoviti, da je baš povečanje gostilniških obratov dokaz, da mora imeti nazadovanje trgovine in obrti drugačne vzroke, kakor smo jih navajeni slišati in čitati. V gospodarski stiski pač človek opusti najprej nepotrebne reči, potem se šele omeji v potrebnih. Res je pijancu alkohol potrebnejši kakor hrana, obleka in obutev, toda menda ni nikogar med nami, pa najsi bo še tako goreč preganalec alkoholizma, ki bi trdil, da je ves naš narod tako propadel, da mu je alkohol potrebnejši od hrane, obleke in obutve.

Povsem drugačni so vzroki propadanja naše trgovine in obrti, če se ozremo nazaj na ugotovitve, ki smo jih zapisali v prvem delu našega članka. To nazadovanje je povsem naraven pojav, ki gre vzporedno z uvrščanjem kupne vrednosti denarja. Dokler je bilo denarja v izobilju, je lahko z njim razpolagalo in od tega živelo veliko število ljudi, od sedanjega zmanjšane pa jih more naravno le mnogo manjše število. Kakor je hudo za posameznika, trgovca ali obrtnika, ki ga je pogodila nesreča, da je moral opustiti svoj obrat, tako je za splošno gospodarstvo to usihanje obratov na pravilno mero neizogiben pojav, ki bo prinesel ostalim obratom kakor tudi odjemalcem le koristi.

Padanje števila obrtnikov in trgovcev je neizogiben pojav

Poleg človeških žrtev, razdejanih pokrajin, milijard vojnih dolgov, propasti pravosti, širjenja spolnih bolezni in drugih neprecenljivih škod nam je zapustila svetovna vojna tudi hudo bolezen, ki se je javljala v težnji naglega in lagodnega življenja in bogatenja. Skoro po vseh državah je nastopila po vojni inflacija denarja, to se pravi, da se je številčna vrednost denarja umetno povečala in se tako denar nenaravno napihnil.

Povsod je bilo po vojni denarja dovolj in so že šolarji imeli stotake za igračo. Trgovina in obrt sta rasli kakor gobe po dežju ne le po mestih, temveč tudi po zadnjih gorskih vaseh. Kjer je bila desetletja ena sama trgovina v vasi, je nastalo poleg nje kar dvojje ali celo troje novih. Prav tako je bilo z obrtjo. Lahek in obilen zaslužek je pre-

mamil mnogokatero očeta, da je dal otroke učiti obrtništva. Mizarjev, krojačev, čevljarjev in šivilj je bilo v vsaki vasi toliko, da naposled niso imeli več vsi dela in so propadli drug za drugim. Po drugih državah, na primer v Češkoslovaški, se je ozdravitev teh razmer izvršila že pred dolgimi leti in se je tako postavilo pravilno razmerje med številom odjemalcev in številom trgovin in obrti. Pri nas se je v večji meri pričel ta pojav pred dvema letoma in traja še danes.

Za preteklo leto je objavila Zbornica za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani nedavno popis o prijavljenih in odjavljenih obrtih v letu 1933. za našo banovino. V trgovini je bilo v preteklem letu vsega skupaj prijavljenih 777 novih podjetij, odjavljenih pa 2107, to je 1330 odjav več kakor prijav. Pri obrti je bilo v preteklem letu 927 no-

«Na reki ima svoj čoln. Tam prevaža ljudi, pri čemer nekaj zasluži. Njegovo opravilo traja po navadi do trdega mraka. Potem je lačen in žejen...»

Capin jo je naglo odkuril. Kušar se je zaklenil v sobo in začel pospravljati prtljago. Kazalec na uri se je pomikal v polnočno strmino.

Ko je vse uredil in popravil, se je zleknil v naslanjalo. Tedaj je vstopil Milan in vprašal s strahom po Gizeli.

«Ali nista prišla skupaj?» je planil pokoncu.

«Tedaj se še ni vrnila... Na Malinju ni ostala toliko časa... Kje se je neki zapoznala?»

«Morda se ji je kaj pripetilo...» Oba je pričelo resno skrbeti.

Kušar je odprl okno in gledal na ulico. Tujci so še vedno prihajali, toda Gizela ni bilo odnikoder. Milan je vprašal strežnike in vratarja, ki je sprejemal goste. A nihče mu ni mogel dati kakega pojasnila.

Milan in Kušar sta se odpravila v mesto. Vso noč sta begala po temnih ulicah, a brez uspeha. Zjutraj sta se oglasila pri mestnem oblastniku.

Gregor plemeniti Valant ni pričakoval take novice. V prvem hipu ni vedel, kaj naj svetuje ali ukrene. «Tukaj je ni bilo», je bil ves zmeden. «Morda je zgrešila pot v predmestju...»

Milan je dvomil: «Znana ji je vendar vsaka stezica... Ne, ne! Gizela se ni mogla izgubiti!»

«Ali pa je srečala kako znano osebo, ki ji je ponudila prenočišče...»

«Ni verjetno. Najbrž nima v mestu nikakega znanstva...»

Kušarja so plašile temne slutnje. Vedel je, da ima mladenka tukaj skritega sovražnika. Milanu še ni ničesar omenil, toda mestnemu oblastniku mora odkriti, kar je bil izvedel.

«Ali pa veste, da je postopač govoril resnico?» je dvomil oblastnik. «Lahko vam je natvezil nekaj, kar ni res, samo da je prišel do denarja...»

«Pravil mi je stvari, katerih se ni mogel izmisliti. O tem se bom še osebno prepričal...»

«Kušar, varujte se ljudi, ki posedajo po zakotnih beznicah... Izvabiti vas hočejo v past, kjer boste izgubljeni...»

«Gospod oblastnik! S takimi ljudmi sem imel že dovolj opraviti. Poznam njih nakane ter vem, kako jih je treba ugnati. Bojim pa se za neizkušeno Gizelo...»

«Meni pa se le dozdeva, da je ostala mladenka na Malinju», je menil oblastnik. «Pojdite tjakaj in poižite. Ako boste izvedeli kaj neprijetnega, me nemudoma obvestite.»

Kušar se je urno zasukal in odšel po bližnjici na Malinje.

Grašček Teodor ga je prestregel na pragu. «Prišli ste zopet zaradi tiste listine», ga je nagovoril. «Ali je ni izdalo mestno oblastvo?»

«Nekaj drugega me je privedlo do vas», mu je odvrnil važno. «Sinoči je bila tukaj Gizela...»

«Seveda je bila», je odgovoril navidezno mirno. «Se je li dolgo zamudila?»

«Odšla je, čim sva se zmenila. Ne vem, zakaj ste radovedni?»

«Zato, ker se sinoči ni vrnila...»

«Kam pa se je dejala?» se je namišljeno začudil.

«Rekla je, da bo kmalu opravila. A zaman smo jo pričakovali...»

«Mladina ima svoje opravke in svoje poti», je napravil neslano opazko.

Kušar ga je zavrnil: «Prepričan sem, da se mladenka z nikomer ne ukvarja...»

«Potem je še bolj čudno. Kam je neki izginila?»

«O tem bom poižvedel.» Kušar se je hitro poslovil. Mudilo se mu je nazaj v mesto. Srečalo ga je mnogo ljudi in marsikoga je ustavil in vprašal po mladenki, katero je natanko opisal. A neuspešno je bilo vsako poižvedovanje.

Izkušeni član sodišča, ki je prodril že v marsikako zamotanost, ni vedel, kaj naj bi ukrenil. Misli so mu nastajale in ugašale kakor iskre nad plamenom. Spomnil se je neznanca v mestni prenočevalnici. Njegov zlobni tcvatiš je medtem zalezoval mladenko ter jo odvedel ali celo umoril. Svoje strašno dejanje je v mraku prav lahko izvršil.

Kušar je dospel po dolgih ovinkih v mestno prenočevalnico. Tu je izvedel, da se Gizela še vedno ni vrnila. To je njegove slutnje še bolj utrdilo.

(Dalje prihodnjič.)

Politični pregled

V ponedeljek je zasedal upravni odbor narodne skupščine. Soglasno je bil sprejet predlog, da se znižajo narodnim poslancem dnevnice za eno petino,

namreč za 1500 Din na mesec. Odbor se je postavil na stališče, da mora narodno predstavništvo samo dati dober zgled varčevanja. Prav tako je sklenil, da se odpusti pet stenografov in upravni tajnik narodne skupščine, ki so državni upokojenci. Na njihova mesta bodo postavljeni prosilci, ki so brez službe in dohodkov. Obenem je odbor pooblastil predsednika narodne skupščine, da sporazumno s predsednikom tega odbora pokloni večjo vsoto za prvo pomoč žrtvam rudniške nesreče v Kakanju. Dopoldne je zasedal še odbor, ki proučuje zakon o fidejkomisih. Odbor, v katerem sta med drugimi tudi narodna poslanca gg. Pustoslemšek in inž. Pahernik, je načrt zakona v načelu odobril. Prav tako je imel svojo sejo odbor, ki

proučuje uredbe vlade, izdane na osnovi pooblastil zakona o zaščiti kmetov.

Vsi odbori bodo nadaljevali svoje delo in pripravili gradivo za celotno narodno skupščino, ki se bo sestala še ta teden.

Turško časopisje mnogo piše

o obisku našega ministra za zunanje zadeve Jevtića v Ankari

in o njegovih razgovorih s predsednikom turške republike Mustafa Kemalom pašo in turškim ministrom za zunanje zadeve Tefvikom Ruždijem bejem. Splošno se naglašja, da pomeni ta obisk znatno poglobitev odnošajev med Jugoslavijo in Turčijo. V duhu balkanske pogodbe bosta obe državi v bodoče še tesneje sodelovali za prijateljstvo in mir med balkanskimi narodi in za varnost mej balkanskih držav. Oba zunanja ministra sta se razgovarjala tudi o tem, da je treba med obema državama čimprej skleniti trgovinsko pogodbo, pogodbo o medsebojnem naseljevanju, pogodbo o izročanju krivcev in pogodbo o medsebojni pravni pomoči.

Razorožitveni posveti nočejo prav napredovati. Kakor poročajo iz Pariza,

Francija do sestanka predsedstva razorožitvene konference 23. maja ne namerava ničesar več pokreniti v vprašanju razorožitve,

temveč samo počakati, kakšno bo stališče ostalih držav, zlasti Anglije in Nemčije. Francija bo šele na konferenci stavila nove predloge. Tudi Nemčija pripravlja svoje predloge, ki bi mogli v zvezi z napovedanim posredovanjem Anglije in Italije razčistiti položaj tako, da bi se videlo, ali je še mogoče računati z razorožitvenim sporazumom ali ne.

Važen politični dogodek je tudi **prihod francoskega ministra za zunanje zadeve Barthouja v Varšavo.**

Sprejem je bil zelo prisrčen. Razgovori Barthouja s poljskimi državniki so pokazali, da je prijateljstvo med Francijo in Poljsko zelo trdno. To je poudaril tudi Barthou, ki je izjavil novinarjem, da je prišel v Varšavo ugotovit, da je prijateljstvo med obema državama nerazrušljivo.

DOPISI

ČRNOMELJ. Letni občni zbor sreske organizacije JNS se je vršil te dni opoldne v stekleni dvorani Laknerjevega hotela, ki so jo napolnili meščani in vrli gospodarji iz vsega sreza. Mnogi so prišli po 30 in več kilometrov daleč, da se pouče o najnovejših političnih in gospodarskih dogodkih. Navzočni so bili med drugimi tudi narodni poslanec g. Dako Makar iz Metlike, banovinski svetnik g. Evgen Lovšin iz Ljubljane in okrajni načelnik g. Trstenjak, ki jih je predsedujoči g. Karol Müller najprisrčneje pozdravil in dal najprej besedo poslancu g. Makarju. G. Makar je zborovalcem predvsem pojasnil gospodarski položaj naše države in naglasil, naj se vsi dobro zavedajo, da je zdaj stiska po vsem svetu. Gospodarska tržišča izven naše države moramo v čim večjem številu in obsegu osvojiti, ker le od tega smemo pričakovati vsaj delno omiljenje stiske. Njegovemu govoru so zborovalci navdušeno pritrjevali. Banovinski svetnik g. Evgen Lovšin je podrobno poročal o gospodarstvu naše države in banovine zlasti glede na oba belokrajinska sreza. Poudarjal je, da je delo banovinskega sveta hudo, a se vendar vsi z največjo resnostjo trudijo za napredek in povzdigo našega kmeta. V nadaljnjem govoru se je podrobno dotaknil elektrifikacije naše banovine, raznih kmetijskih panog, združništva, kmetijskih organizacij, gozdarstva, agrarne reforme v Beli Krajini, prosvete, tehničnih del, socialnozdravstvene pomoči Beli Krajini,

trgovine, obrti in industrije in naposled samega banovinskega proračuna. Zborovalci so mu bili za njegova izčrpna izvajanja zelo hvaležni. Iz poročila tajnika organizacije g. Josipa Vardjana je razvidno, da članstvo stranke JNS v črnemeljskem srezu prav lepo napreduje, medtem ko poročilo blagajnika g. Josipa Peršaka starejšega ni bilo tako razveseljivo, kar se tiče gmotnih sredstev, ker belokrajinski kmet danes najhuje občuti pomanjkanje denarja. Novemu odboru načeluje dosedanji marljivji predsednik, črnemeljski občinski predsednik g. Karol Müller. Tudi vsi ostali člani odbora so preizkušeni javni delavci, ki jamčijo za lep napredek črnemeljske organizacije JNS.

GORJE PRI BLEDU. Naš mladi Sokol, ki si je zgradil preteklo leto svoj dom, je priredil poleg več predavanj preko zime nekaj zabavnih večerov in telovadno akademijo s popolnim uspehom. Dasi je mlado društvo v hudem boju z nasprotniki, vendar prav lepo napreduje. V zadnjem času je dobilo tudi svoj dramski odsek, ki je uprizoril pod vodstvom učitelja br. Peterce igro «Navaden človek». Predstava je lepo uspela. — Dne 15. t. m. se je vršil v dvorani Sokolskega doma sestanek gozdnih in drugih delavcev. Na sestanku je govoril g. Stane Janko o organizaciji, ki bi bila neizogibno potrebna tudi za gozdne delavce v Gorjah in okolici. Zato se je osnovala v Gorjah podružnica Narodne strokovne zveze, ki bo slonela na JNS. — Krajevna organizacija JNS za Gorje si je izvolila na zadnjem občnem zboru nov odbor pod predsedstvom učitelja g. Franca Pikeljna. V kratkem nas poseti g. Ivan Mohorič, sreski poslanec in minister, in priredi velik javen shod. — Letos poteka 40. leto, odkar se je ustanovilo v Gorjah gasilno društvo. Slovesna proslava 40letnice bo 10. junija. Gorjanska gasilska četa je ena najmočnejših na Gorenjskem. Steje 75 delavnih članov, ima godbo 25 mož. Njen odbor je čisto naroden. — Bivši starosta Sokola, zdaj odbornik Sokola in JNS in soustanovitelj strelske družine g. Krišpin Ogris, nadzornik dvornih lovišč v Krmi, je prejel od Nj. Vel. bolgarskega kralja Borisa red sv. Aleksandra VI. stopnje. K odlikovanju mu čestitamo!

LJUTOMER. Naša glasbena šola priredi v nedeljo 29. t. m. šestí javni nastop s svojimi gjeneci. Spored je zelo pester. Nastopijo vsi oddelki posamezno in v raznih skupinah. Letos bomo še slišali flavtista in čelista. Mladinski pevski zbor nam zapoje med drugimi tudi dve prleški s spremljevanjem harmonike. Ob koncu

RICHARD VOSS DVA ČLOVEKA

Schalderški potok, ki je tekel mimo prodanega posestva, je zašepetal sporočilo Eisacku. Vrhovi zlahnega kostanja, ki so bili tri stoletja spoznavna znamenja domačije, so zašumeli škrjančem v Raudeggju:

«Judita Platterjeva je prodala Platterjevo domačijo.»

Vse je oddala. Ničesar ni ohranila. Tudi služinčad je prevzel novi lastnik. Samo čaplja je smela spremiti odhajajočo v novo domovino; Judita Platterjeva je hotela iznova zaživeti v visoki divjini pod Kraljevskimi stenami; samo s svojo mladostjo, svojo močjo in svojim delom. Njeno novo življenje v puščavi naj bi bilo preizkušnja te moči; torej preizkušnje ni bilo treba prestati samo duhovno iz samostana Nove Štiffe.

Temu pa so sporočili:

«Judita Platterjeva je prodala Platterjevo domačijo!»

Patru Pavlu se ni zganila črta na obrazu in ni izgovoril besedice... Ker je živela Judita Platterjeva v Vahrnu na svoji domačiji, ker je bila ta domačija blizu samostana Nove Štiffe, se je vrnil iz Rima v domovino in pretrpel vse bolečine te vrnitve. Zdaj pa je ona šla.

Kar je mislila, ko je bila še neumno dekle, je storila, ko je postala zrela ženska. Še celo svojim

otroškim sanjam je ostala zvesta, vsemu je ostala tako zvesta kakor svojemu zlatemu obročku na prstancu.

Torej je morala ohraniti tudi svojo mladostno ljubezen neizbrisno v srcu — čeprav se je umaknila, ko je v tisti noči ob bregu Eisacka iztegnil roke za njo.

«Torej je morala ohraniti tudi svojo mladostno ljubezen neizbrisno...»

Ko je pomislil to, se mu je zazdelo, da se tla pod njim majejo. Omotica se ga je lotila. Le malo, da se mu ni bilo treba česa oprijeti, le malo, da ni omahnil na tla, kakor bi ga bil podrl sunek s pestjo v obraz. Lahko bi bil pograbil križ in se ga oklenil. Toda neka nevidna roka je sunila stran od tega božjega znamenja njega, ki se je zavedal svoje krivde.

«Ona pojde stran? Kam pojde? Proč od tete! Torej beži pred teboj? Nikakor ne! Beg bi bil strahopetnost, ona pa je močna, močnejša od tebe. Zato te bo premagala... P r e m a g a l a ? O n a — l e b e ? ... To se ne sme zgoditi... Ne sme? Tepec! Ona odhaja, ti pa moraš ostati.»

V tistem času, ko je Judita pospravljala na svoji domačiji in jo oddajala drugemu lastniku, bogatemu trgovcu iz Bozna, ko je odhajala — takrat je prišlo v duhovnikovo življenje nekaj novega, tisto, česar se je dotlej ogibal, kakor da ne bi bilo moža vredno. Ta novost so bili tisti mogočni pripomočki njegove cerkve. Pater Pavel se je postil do nepremagljive lakote; molil je, dokler mu ni docela omedlela vsa življenjska moč;

bičal se je, dokler ni bilo njegovo telo pokrito z ranami in krvavimi marogami. Takrat se je zgodilo, da so se ga njegovi učenci, ki jih je naučil, da so ga zagrizeno ljubili, začeli iznova bati, kadar so zagledali njegov smrtnobledi obraz in v njem oči, ki so gorele kakor v vročici. Toda eden izmed teh dobrih mladev je začutil v tem hudem času, da je njegova ljubezen do duhovnega učitelja še zrasla, da jo je mlado srce komaj prenašalo, in je prekipevala v nežno sočutje z njim, ki se mu je videlo, kako strahotno trpi.

Ta skrivni oboževalec je bil Einhard vom Rinn, ki mu je Pater Pavel rešil življenje, da bi ohranil to mlado in nežno človeško življenje, ne očetu in materi, ne bratom in sestram, ne kdaj ljubici in ženi in tudi ne svetu in življenju, ampak nebesom in cerkvi.

Einhard vom Rinn je bil ljubljenec vsega samostana. Svojo ljubezen pa je moral deliti s psom Argosom, tako so krstili samostanski učenci po zvestem psu božanskega junaka Odi-seja iz hudournih vrtnicev rešeno žival, ki je zaradi nje mladi Einhard zastavil življenje.

Pes Argos je bil videti kakor potomec medvedov, ki jih je bilo v Dolomitih še obilo. Bil je majhna, kocinasta mrcina, divja zver, ki je takoj pokazala zobe, takoj skočila in ugriznila. Toda v samostanu se je vedel potuhnjeni klatež kakor oveca ponižno, zlasti kadar je bil zraven svetlo-lasi deček Einhard. In njegovemu rešilcu patru Pavlu, ko je bil še veseli mladi gospod Rok, no-

nastopi še mladinski orkester. Torej v nedeljo vsi glasbo ljubeči meščani in okoličani v Sokolski dom ob 16. uri!

NOVA SELA PRI KOČEVJU. Marca meseca so posečali telovadbo vsi oddelki sokolske čete prav marljivo. Vežbale so se proste vaje za drugi pokrajinski zlet v Zagrebu. Sestavil se je tudi prednjaški zbor, ki je nedavno imel prvo sejo. Med drugim se je razpravljalo tudi o javnem telovadnem nastopu. Namera, da bi se letos vršil nastop v Banjaloki, se je morala opustiti, ker ni primerne prostora. Tretji javni nastop bo torej spet v Novih selih. Prosvetni odbor je priredil predavanje o izbiri poklica z vidika gospodarske krize. Predaval je br. starosta. Knjižnica šteje sedaj 170 knjig in ima 38 čitateljev, ki so v marcu prebrali 69 knjig. Knjižničar br. Zdravič skrbi, da se čimbolj širijo knjige sokolske vsebine. Ker br. Martin Marincelj, ki je bil doslej izvestilec za sokolski tisk, odpotuje, je prevzel njegovo delo br. Prešeren. Dramski odsek je nedavno uprizoril tridejansko kmečko žaloigro «Sence», ki jo je spisal domači starosta Prešeren. Igra se je ponovila na velikonočni ponedeljek. Dosegla je velik uspeh. Dvorana je bila pri primieri nabito polna, pri ponovitvi pa malo manj. Lutkovni odsek izdeluje lutke in oder. Izletni odsek je sklenil v najbližnji bodočnosti napraviti daljši izlet za vse članstvo. Število pripadnikov je v zadnjih mesecih naraslo, kar je znak, da je sokolska misel pri nas dobila trdo podlago.

SLAPTINCI. (Smrt na kosa.) Dne 6. t. m. je umrl v Slaptincih v starosti 67 let g. Franjo Švagl, posestnik in slikarski mojster. Pokojnik se je udeležil tudi svetovne vojne ter je takoj po nje koncu dal sezidati krasno kapelico v zahvalo za srečno vrnitev iz vojne. Zelo mnogo je rajnik storil za gasilno društvo, katerega ustanovni načelnik je bil, za kar je leta 1928. prejel tudi častno diplomu. Enako je zaslužil za veteransko društvo, ki ga je ustanovil in mu predsedoval do svoje smrti. Da je bil pokojnik priljubljen, je pričala udeležba na njegovi zadnji poti. Pogreba so se udeležili veterani in gasilci iz vse bivše šentjurske župe z gasilsko godbo, ki mu je zaigrala zadnje žalostinke v večnost. Ob odprtem grobu se je poslovil od rajnega komandir veteranov g. Lojze Lupša. Bodi pokojniku ohranjen blag spomin, njegovim svojcem naše sožalje!

SLOVENSKA BISTRICA. Organizacija JNS je imela 11. t. m. izredno dobro obiskano shod. Velika dvorana v hotelu «Beograd» je bila polno za-

sedena. Poročal je narodni poslanec g. Anton Krejčič o državnem proračunu, o delu v finančnem odboru, o naši notranji in zunanji politiki in o stremljenju poslancev za oblaženje gospodarske krize. Po njegovem govoru se je razvila živahna debata. Predsednik organizacije gospod. dr. Pučnik se je poslancu iskreno zahvalil za izčrpno poročilo in ga prosil, da tudi nadalje z isto vneto zastopa koristi domačega sreza na vseh odločilnih mestih. Izročil je gospodu poslancu spomenico industrijev bučnega olja s prošnjo, naj posreduje na pristojnih mestih glede carine, ki zelo podražuje produkcijo olja ter je nevarnost, da bodo morali naši industriji olja obrate ustaviti, s čimer bi bila naš kmet in delavec hudo prizadeta. Tudi o zapori denarja v denarnih zavodih se je živahno razpravljalo. Ugotovilo pa se je, da se položaj vendarle boljša.

SV. JURIJ OB TABORU. Dne 15. t. m. se je vršil občni zbor občinske organizacije JNS, ki ga je otvoril predsednik g. Plavšak. Nato je narodni poslanec g. Prekoršek poročal o delu narodne skupščine, o novih zakonih in uredbah o zaščiti kmetov, o javnih delih in o zaposlitvi brezposelnih. Sreski živinozdravnik g. Šribar je govoril o delovanju sreskega kmetijskega odbora in o pomenu reje svinj in kokoši v našem srezu. Ob tej priliki je tudi določil dan 29. t. m., ko bo tu predaval o umni reji svinj. Zborovalci so z zanimanjem sledili obema predavateljema in sprejeli njuna izvajanja z živahnim odobravanjem. Na predlog g. Zilnika Alojza je bil spet izvoljen stari odbor s predsednikom g. Plavšakom, veleposestnikom pri Sv. Juriju ob Taboru. Izvolili so se tudi štirje delegati za sresko skupščino, in sicer gg. Drešček, Radišek, Smit in Zilnik. G. Drešček je predlagal, da se organizacijsko delo malo poživiti z mesečnimi sestanki, gospodarskimi predavanji itd., kar se je soglasno sprejelo. G. narodni poslanec je nato dajal posameznim zborovalcem pojasnila, za katera so mu bili prav hvaležni.

SV. ŠTEFAN PRI ŠMARJU PRI JELSAH. (Smrt na kosa.) Dne 17. t. m. je spremila množica ljudi k zadnjemu počitku 78letno gospo Uršulo Podpečanovo, vdovo po učitelju Jožefu Podpečanu. Njenim svojcem naše sožalje! Blagi pokojnici pa bodi lahka domača gruda! — Letos nam obetajo sadovnjaki na deželi mnogo sadja. Sadna drevesa so vsa v najlepšem cvetju.

TOMIŠELJ. V nedeljo 15. t. m. se je vršil v Gasilskem domu občni zbor krajevnih organiza-

cij JNS za Tomišelj in za Vrbljenje. Zbor je otvoril g. Jakob Mavec, dosedanji predsednik, ki je poudarjal potrebo združitve obeh podkrimskih organizacij v eno, posebno še zato, ker sta zdaj obe občini združeni v eno, kar so odobraval pravi vsi člani, ki jih je bila nabito polna dvorana. Nato je povzel besedo predsednik občine Tomišlja g. Jakob Modic, ki je v svojem govoru naglašal nujnost še večjega dela v organizaciji. Poročal je o delu za združitve občin v Podkrimju, kar je zdaj dokončno urejeno s tem, da pripade k občini Tomišlju krajevna občina Jezero, od občine Tomišlja pa je odvzeta bivša občina Iška Loka. Učitelj g. Ivan Skafar je podal poročilo o političnem položaju in posebno podčrtal delo naših poslancev za kmeta. Poročal je dalje o delu krajevnice organizacije. Prav vzorno disciplino je pokazalo članstvo pri zadnjih občinskih volitvah, saj so se jih udeležili prav vsi člani, ki so s tem dokazali svojo zavednost. Pohvaliti je tudi dejstvo, da zlasti pristopajo v organizacijo mladi fantje. Kot poverjenik Vodnikove družbe je g. Skafar nato pozval članstvo, da se v čim večjem številu vpiše v družbo in s tem odpre vrata lepim knjigam v svoje domove. Novi odbor sestavljajo: Jakob Modic, predsednik; Ivan Susman, podpredsednik; Ivan Skafar, tajnik; Miha Japelj, blagajnik; Ivan Mavec, Andrej Virant, Martin Furlan, Anton Petelin, Vlado Peruzzi in Ivan Jakič, odborniki. V nadzorni odbor so bili izvoljeni: Ivan Mavec, Ivan Rogelj in Andrej Dolenc. Pri slučajnostih se je vršil razgovor o raznih domačih težkočah, posebno o hudourniku Iški, ki povzroča našim kmetovalcem hude brige. Sklenilo se je pozvati tudi še neveljanjene pristaje v organizacijo. Razveseljivo dejstvo je, da so se udeležili občnega zbora tudi Jezerani. Ta občni zbor je ponovno pokazal zavednost in disciplino članov JNS v Podkrimju. Strnjene so vrste naših članov in navdaja nas vse zavest, da napredujemo.

TRBOVLJE. Na velikonočni ponedeljek se je vršil ustanovni občni zbor krajevnice organizacije JNS za okoliš Retje-Bevško. Zbora so se udeležili narodni poslanec g. Milan Mravlje, zastopnika zagorske občinske organizacije JNS gospoda Mrnuh in Kušar in zastopnika trboveljske občinske organizacije gg. inž. Ivanovič in Pleskovič. Poslanec g. Mravlje je podal obširno poročilo o delovanju narodne skupščine in o gospodarskih in političnih razmerah v državi. S posebnim zanimanjem so poslušali zborovalci izvajanja, ti-

beno izmed njegovih mrcin ni bila tako neukrotljivo zvesta in ga ni tako ljubila, čeprav je s psom zmeraj grdo ravnal in ga sovražno podil stran.

Ker ni smel ljubiti Judite Platterjeve, naj ga ne ljubi niti žival...

Nečesa pa le ni mogel premagati: skoraj nezavedne naklonjenosti do mladega fanta, ki ga je sam rešil. Ta značaj je kakor svetla odkritost, ki se je še ni dotaknil življenjski prah, in še sanjal ni, da more biti ta čudežni božji svet pomazan in spačen od grdobe človeškega, prečloveškega. In zraven tega je imel še otroško vero, vero preprostih v duhu, ki bo njihovo nebeško kraljestvo. Z vročo vneto, polno tihe sreče, se je pripravljaj na svojo bodočo duhovniško službo in se še sanjati ni upal o sebi, da je eden izmed izbranih, ki bodo človeštvu oznanjali Boga. Ta Bog je bil zanj Bog ljubezni, milosti in večne dobrote. Tudi plemenita kri, ki je tekla v žilah tega ljubeznivega in ljubezni vrednega otroka, je morda vlekla duhovnika iz starega grofovskega rodu z neko skrivnostno silo k dečku.

Če je pater Pavel govoril v učilnici svojim učencem, je iskal njegov pogled nehote lepo, skoraj žensko ljubko obličje enega izmed mnogih. In videl je, kako je zrla iz njega vdana, njemu podložna duša. Svetlikanje tega pogleda ga je neprestano zasledovalo, če je svojega še tako pogosto odmikal. Če je srečal učence na vrtu, je nehote zadržal korak, da bi pred vsemi drugimi pozdravil enega; da, zato je pogosto nalašč križal pot mladih ljudi, ki zdaj ob njegovem bližanju

niso več umolknili in zbegano gledali za njim, ampak bi ga bili najrajši zapletli v svoje vesele pogovore in svoje igre. Zakaj naposled je bila tudi ta pobožna mladina — mlada.

In tako se je časih zgodilo, da se je Einhard vom Rinn ločil od svojih tovarišev in se prikradel v drevored, kjer je vedel, da bo dobil patra Pavla. To je bilo proti samostanskim pravilom in duhovni gospod je ta pregrešek kaznoval s tem, da je grešnika docela prezrl, ker ga ni hotel kaznovati s tem, da bi ga zavrnil. Nekoč pa tudi učitelj ni mislil na ukaz, da se ne sme družiti. Prijazno je ogovoril dečka, ki je veselo zardel, in ga vprašal po tem in onem, po domovini, starših, prijateljih; in počasi je nastala iz izjeme navada.

Tedaj je doživel duhovnik, kako se mu je odprla mlada, čista človeška duša. Tako docela in lepo se mu je bila nekoč odprla neka druga duša in se mu vsa vdala — tako bi lahko dobil nad vsakim človekom svojo oblast. Zakaj Einhard vom Rinn ni poznal razen božjih zapovedi nobenih mogočnejših besed od besed iz ust tega moža, ki so imele tako ukazovalno moč.

Kaj pa so mu govorila zgovorna usta: Redko o zemeljskih, skoraj zmeraj o nebeških, verskih in cerkvenih rečeh. Ob teh pogovorih, kjer je mladenič dal duhovnu vsa svojo dušo, je pater Pavel zalotil v sebi občutje, ki mu je bilo dotlej čisto tuje. Da ga bo kdaj čutil, se mu je zdelo prej nemogoče.

Bilo je zavidanje.

«Če bi imel dečkovo vero! Njegovo prepričanje, gorečnost, vdanost! Svojo večno blaženost bi dal za to. Prekaša te obilno po zakladih, ki jih ti nimaš, bedni berač, in od svojega obilja ti daje miloščino. Če bi poznal tvojo bornost, bi se ti v grozi umaknil izpred oči ali pa bi se z neizmernim sočutjem nagnil k tebi. Nikoli te ne bi nehal ljubiti. Toda moral bi nehati v tebe verovati. Prav za prav ga zmeraj goljufaš. Lažeš mu. Tvoje laži prihajajo iz tvoje bojazni in tvoja bojazen je strahopetnost. In to, kar mu s tem delaš, je zločin nad njegovim zaupanjem v tebe.»

In odtlej je čutil duhovnik pred samostanskim učencem nekaj kakor bojazen, kakor bi imel pred njim slabo vest, mladenič pa mu je čedalje trdneje, čedalje bolj zaupal...

Nekoč ga je vprašal pater Pavel:

«Kaj si si mislil, ko si se pogledal v naraslo reko, da bi rešil živali življenje? Ali si mislil: Tudi žival je bitje?»

«O, ne. Nekaj drugega sem mislil.»

«Na starše, ki te ljubijo in ki bi jih tvoja smrt hudo zabolela?»

«Samo na nekaj sem mislil.»

«Povej mi.»

«Če umrem, ne bom mogel postati duhovnik.»

«Samo na mašništvo, ki te čaka, si mislil?»

«Na nič drugega.»

«Tvoje bodoče mašništvo ti je torej življenje. In to si hotel zavreči zaradi psa?»

«Na življenje nisem mislil.»

čeča se delavskih in socialnih vprašanj, za katerih ugodno rešitev se dela v ministrstvu za socialno politiko in narodno zdravje. Odbor nove organizacije sestavljajo: predsednik gosp. Franjo Jurjec, podpredsednik g. Miha Kosem, tajnik gospod Miloš Šmid, blagajnik g. Alojzij Kovačič; odborniki gg.: Franjo Črtane, Jože Tomišek, Alojzij Kačič, Janko Koželj in Jože Detela; namestniki gg.: Lojze Markovič, Anton Bola, Franc Kočever in Franc Rozman. V nadzorni odbor so bili izvoljeni gg.: Miha Kramar, Ivan Blaznik in namestnika Jože Pauko in Franc Purkart.

GOSPODARSTVO

Tedenski tržni pregled

ZIVINA. Na zadnjem ptujskem sejmu so bile za kilogram žive teže naslednje cene: voli I. vrste 3 do 4, II. vrste 2 do 3.50, III. vrste 2 do 3, biki I. vrste 3 do 3.50, II. vrste 2.50 do 3, telice 3 do 4, krave 1.50 do 3. Konji za klanje so se prodajali po 200 do 500, srednje vrste 500 do 1500, za pleme od 1500 do 2500 Din. Na ptujskem svinjskem sejmu so se prodajali za kilogram žive teže: pršutarji po 5.50 do 6, poldebele svinje po 6 do 7, plemenske po 6 do 6.50 Din, za kilogram mrtve teže pa po 9 Din. Prasci, 6 do 8 tednov stari, so se prodajali po kakovosti od 100 do 150 Din rillec.

Sejmi

1. maja: Planina pri Črnomlju, Trava (kočevski srez), Bohinjska Bistrica, Ljubno, Sv. Filip v Veračah, Muta, Velenje, Videm-Dobrepolje;
3. maja: Črnomelj, Loka pri Zidanem mostu, Lož, Sv. Križ (ljubljanjski srez);
4. maja: Domžale, Jesenice, Kočevje, Krško, Litija, Slovenska Bistrica;
5. maja: Št. Gothart, Poljane.

Vrednost denarja

Na naših borzah smo dobili v devizah (k spodnjim tečajem se prišteje še premija 28.5 %):
 1 nizozemski goldinar za 23.17 do 23.28 Din;
 1 nemško marko za 13.40 do 13.50 Din;
 1 angleški funt šterling za 174 do 176 Din;
 1 ameriški dolar za 33.58 do 33.87 Din;

100 francoskih frankov za 226 do 227 Din;
 100 češkoslovaških kron za 142 do 143 Din;
 100 italijanskih lir za 290 do 297 Din.

Avstrijski šiling se je trgoval v zasebnem kringu po 9.30 do 9.40 Din. Vojna škoda se je zaključevala po 308 do 309 Din.

DOMAČE NOVOSTI

*** Mesečni izdatki za najnujnejše potrebe enega človeka.** Zagrebška Delavska zbornica je sestavila indeks cen in dela v Jugoslaviji v preteklem letu in primerjavo z drugimi državami. Življenjski stroški zadnje mesece, namreč v decembru 1933. in v januarju, februarju in marcu 1934., pri hrani so padli, pri obleki in obutvi so nekoliko poskočili, pri najemninah so ostali neizpremenjeni in pri kurjavi in razsvetljavi približno tudi. Odrasli delavec porabi za hrano mesečno najmanj 219.87 Din, za obleko in obutev pa 143.95 Din. Vsi minimalni stroški odraslega delavca so znašali v februarju 575.95 Din, k temu je pa treba prišteti še 10 % teh stroškov, tako da so znašali vsi stroški mesečno 633.55 Din. Mesečni stroški za družino so pa znašali 1603.97 Din. To je skrajno nizka vsota, pod katero se začenja beda.

*** Otvoritev živilskega trga pri Sv. Jakobu v Ljubljani.** Dne 2. maja bo otvoren na Sv. Jakobu trgu popoln živilski trg, kjer se bodo lahko prodajali vsi predmeti in vsa živila, kakor se zdaj prodajajo na Vodnikovem trgu. Prodajalci na Svetega Jakoba trgu baje ne bodo plačevali tržne takse, ki jo zdaj plačujejo na Vodnikovem trgu. Zato naj se naši okoliški kmetje rajši poslužujejo novega trga, kjer jim je prav tako zagotovljeno zadostno število odjemalcev.

*** Ječmen in pšenica v klasju.** Iz Osijeka poročajo, da je ječmen na kmetijski ogledni in kontrolni postaji že pognal klasje, a čez nekaj dni bodo v klasju tudi zgodnje vrste pšenice. Niti najstarejši ljudje ne pomnijo, da bi bil ječmen tako zgodaj v klasju.

*** Smrt vzornega sokolskega telovadca.** Te dni je umrl v mariborski bolnišnici 20letni ključavničarski pomočnik Ivo Gerželj. Pokojni Ivo je bil podnačelnik pobreškega Sokola in vnet član Narodne odbrane. Pred dnevi je pri telovadbi, ko je vadil v vzorni vrsti, padel tako nesrečno, da si je pretresel možgane in zlomil vrat. Hudo ponesrečenega so takoj prepeljali v mariborsko

bolnišnico, kjer pa je bilo vse skrbno prizadevanje zdravnikov zaman.

*** Vrnitev hrastniških steklarjev iz Siska.** Pred dvema letoma je zgradil v Sisku veleindustrijec g. Teslič steklarno, da bi izdeloval steklenice za kislavo vodo in za likerje lastnega pridelka. V to novo steklarno so prišli steklarji iz Hrastnika in Paračina. Bilo je zaposlenih 22 mojstrov in pomočnikov. Nova steklarna je nekaj časa redno poslovala. Naposled pa je tudi to mlado podjetje zajela splošna stiska in pred meseci je bil obrat ustavljen. Socialno čuteči podjetnik je dolgo časa podpiral svoje delavce s tedenskimi prispevki. Ker pa ni mogoče v doglednem času obnoviti obrata, so bili zdaj odpuščeni vsi steklarski mojstri in pomočniki. Odslovljeni steklarji z družinami so se vrnili v svoje prvotne službene kraje v Hrastnik in Paračin. Tudi tam nimajo upanja na zaposlitev in bo tako teh 22 steklarskih mojstrov in pomočnikov iz Siska povečalo število brezposelnih.

*** Po dvajsetih letih iz ruskega ujetništva.** Te dni se je vrnil v Rumo na Hrvaškem iz ruskega ujetništva brat tamkajšnjega trgovca Marko Heitler, ki je bil med vojno ujet na ruskem bojišču. Njegovi svojci so dobili od vojaških oblasti obvestilo, da je padel. Lepega dne pa je dobil njegov brat v Rumi pismo, v katerem mu Marko sporoča, da je živ in zdrav in da se je oženil. Brat je poizkusil z njim priti v pisмено zvezo, pa se mu ni posrečilo. Heitlerju je bilo za povratek v domače kraje precej nerodno, ker je izgubil vse svoje listine, a ga Rusi zaradi tega niso pustili domov. Šele po dolgotrajnih posredovanjih pri jugoslovenskem poslanstvu v Zenevi in pri mednarodnem Rdečem križu se mu je posrečilo, da si je izposloval dovoljenje za pot domov. Doma je od vseh svojcev našel živega samo še brata. Zdej poizkuša Heitler dobiti dovoljenje potovanja v Jugoslavijo še za svojo ženo.

*** Vlak je povozil očeta petih otrok.** V soboto okrog pol 20. ure se je pomikal osebni vlak iz Maribora skozi Zavodno pri železniškem prelazu v Celje. Istočasno je vozil iz Celja proti Mariboru tovorni vlak. Zapornice na prelazu so bile zaprte in neki neznanec je za zapornicami čakal, da se tovorni vlak odpelje. Takoj nato je neznanec pohitel čez progo, ker ni opazil prihajajočega osebnega vlaka. Osebni vlak ga je podrl na tla in razmesaril. Neznanec je bil seveda na mestu mrtev. Pri neznanem moškem so dobili 23 Dir gotovine, avtobusno vozovnico mesta Celja za

«Ohranil si ga. Morebiti pa bi bilo bolje, če bi...»

«Kako?»

Pater Pavel se je zavedel; zbral se je. Čez nekaj časa je rekel tiho in z globoko resnostjo:

«Ne poznaš življenja, ki ti ga je Bog vrnil, da mu boš lahko služil. Ali še nikdar nisi mislil na to, da bi moglo biti še kakšno čisto drugačno življenje, kakor je to, ki zdaj o njem sanjaš?»

«Čisto drugačno?»

«Manj neomadeževano, dobro in lepo; bolj posvetno, človeško, zemeljsko.»

«Duhovnik bom.»

«Tudi temu se približa zemeljsko, človeško življenje. Približa se kot izkušnjavec in postane pogosto ubijalec; sanje, domišljijo, vzore ubije. To je še strašnejše kakor uboj telesa z bodalom. Ne smeš svoje mlade duše pripravljati in krepiti samo za svoje mašništvo, ki te čaka, ampak tudi za človeka v sebi in za človeka v drugih, ki bodo verovali v tebe in ki jim boš moral biti duhovnik, pomočnik, rešitelj. Šele potem boš spoznal življenje. Da ga le ne bi moral preveč spoznati.»

Nenadno, vroče sočutje do mlade, od življenja nedotaknjene človeške duše je pograbilo duhovnika in ga prisililo, da je tako resno svaril in tako resno pripravljaj ljubega dečka. Kaj bo postalo iz tega dobreža in nedolžnega bitja, če bo iznenada brez opozorila in brez priprave spoznalo življenje in začelo doumevati človeštvo? Kaj bo iz otroško vernega, če bo moral uvideti, da se svet zaganja tudi v to, kar je človeku najsvetejše?

Ali bo ta mehki otrok dovolj močan, da ne bo pustil dotakniti svojega najsvetejšega? Ali ne bo spoznanje življenja in človeštva izpodneslo dobrega in čistega, kakor so ga divji valovi Eisacka? Tudi v Kristovi cerkvi je slika božanstva ovita s tenčicami, tudi za krščanskega duhovnika velja ukaz, da ne sme dvigniti roke in tenčice odstreti. Tudi v templjih zmagoslavne Kristove cerkve bi utegnila verna duša doživeti usodo mladeniča iz Saisa.

Stavek, ki ga pater Pavel ni dokončal, bi se bil moral glasiti:

Morda bi bilo zate tisočkrat bolje, če bi bil takrat v tisti pomladanski noči pustil svoje življenje v valovih Eisacka — kakor bi bila ista usoda zame boljša, ker sem bil še mlad, dober in čist, z vero otroka v srcu. Tudi zame bi bilo tisočkrat in tisočkrat boljše!»

Tega pa dečku ni smel reči... Zadušil je besede in se prvič z vso jasnostjo zavedel, da je on ohranil pri življenju njega, ki se je potapljal, in da bi bila zanj smrt morda tisočkrat boljša. Torej je z rešitvijo prevzel nase tudi odgovornost za to življenje. In zato ga je moral opozarjati, svariti, pripravljati.

Ves v sočutju z dobrim mladeničem, v morečem občutju svoje odgovornosti in siljenju tega, kar je imenoval izpolnitev svoje dolžnosti — ves zmedem od toliko nagibov, je pater Pavel premalo pazil na vtisk, ki ga je pustilo v dečkovi duši njegovo svarjenje in pripravljanje. Ta duša

je bila s svetimi črkami popisan list, kjer so bile žareče besede ljubljene in češčenega učitelja vtisnjene kakor z gorečim pisalom, kakor vžgane.

Svarilec ni videl, kako je bil dečkov obraz bled, ko je poslušal. Pripravljalec ni razumel pogleda, bojzani, ki je počasi postajala strah, groza.

Tako naj bo življenje? Tako strašno resno, žalostno, brezupno! Taka naj bo odpoved? Tako težka in moreča in vendar nikoli popolna — ker se živ človek ne more odreči ne željam in upom, ne skrivnostnemu, vročemu hrepenenju.

Hrepenenju? Po čem?

Po sreči. Po — prav po življenju!

Ali ne bi bilo tako hrepenenje za duhovnika isto kakor nepremagljivo hotenje po nebesih, po sreči v veri, življenju v Bogu?

Ne, ne bi bilo prav docela isto. Ker ne bi bilo samo hrepenenje po svetih rečeh. V človeku bi bilo treba najprej premagati človeka, bi bilo treba človeka najprej ubiti, da bi človek občutil poželenje samo po teh najvišjih pojmi in iskal samo v njih svojo srečo in izpolnitev svojega namena.

Če pa se človek v človeku ne bi dal premagati? Če ga duhovnik ne bi mogel premagati in ubiti?

Kaj potem?

Potem bi bila to bednost, ki si je ne moremo misliti.

(Dalje prihodnjič.)

30 Din in plačan račun tvrdke Rakusch za 4 Din, dalje dežnik, nahrbtnik, v katerem je imel kos belega kruha, dve steklenici, košček svinjske pečenke, zavite v papir, na katerem je bil napis Rožanc Anton. V nedeljo okrog poldneva so šele ugotovili, da je ponesrečenec 57letni Josip Štukelj iz Pecla, občina Verače v šmarnem okraju, oče petih otrok. Štukelj je odšel v soboto zjutraj od doma po gospodarskih opravkih k posestniku Uršiču na Savo in se je menda mislil zvečer vrniti, pa je pri tem zašel pod vlak.

* **Učenec se je zastrupil s mišnico.** Učenec ljubomerske meščanske šole France iz Kuršenec je po nesreči izgubil neki znesek, nabran za podmladek Rdečega križa, in nekaj denarja svoje babice. Morda mu je denar tudi kdo izmaknil. France se je bal kazni, pa se je najedel mišnice. Domači so mu dali sicer piti dosti mleka, da je bljuval, vendar to ni zadostovalo. Zdravniška pomoč je prišla prepozno in nesrečni fant, ki se usodnosti svojega dejanja ni mogel zavedati, je v hudih bolečinah umrl. Pokopali so ga v nedeljo ob številni udeležbi součencev, učiteljstva in sosedov. Zadeva oblastev bi bila, da preprečijo prodajo tega nevarnega strupa.

* **Orla je s palico ubil.** Med Lučanami in našo mejo leži na avstrijski strani posestvo Ivana Gozdnika. Nad domačijo je te dni krožil mogočen planinski orel, ki je v teh krajih velika redkost. Nenadno se je spustil proti tlom ter se zaletel na dvorišču v psa. Ko se je z živajjo v krempljih nerodno dvigal, je priskočil posestnik ter s palico začel mahati po nevarni ptici. Z nekaj udarci po glavi je orla ubil ter ga odnesel v Maribor, da mu ga nagačijo.

* **Dva velika požara v ptujski okolici.** Dne 18. t. m. so bili ptujski gasilci telefonično pozvani na pomoč v Medvece. Klicala jih je tvornica strojil v Majšperku, odkoder so javili, da je pol vasi v plamenih. Gasilci so takoj odhiteli na kraj požara in so prispeli v 18 km oddaljene Medvece že čez četrt ure. Na kraju požara so bili že zbrani gasilci iz Cirkovc, Majšperka in Hajdine. Kolikor je ugotovljeno, je ogenj nastal pri posestniku Simonu Sagadinu, kjer je začelo goreti gospodarsko poslopje, a zaradi hudega vetra se je ogenj razširil tudi na poslopja Marije Medvedove in Helene Burmove, ki jima je uničil gospodarske in delno stanovanjske zgradbe, nato je pa ogenj preskočil na poslopja Mihe Uluka, Franca Kmetca in Jožeta Junkoviča. Tudi tem so bila uničena stanovanjska in gospodarska poslopja. Zaradi velikega pomanjkanja vode je bilo gašenje zelo otežkočeno. Gorelo je vse popoldne in šele proti večeru se je združenim gasilcem posrečilo, da so ogenj udušili. Kako je požar nastal, ni točno ugotovljeno, domnevajo pa, da je ogenj zanetila iskra industrijske lokomotive, ki vozi med Pragerskim in Medvecami. — Komaj so se okrog 19. utrujeni ptujski gasilci vrnili, že so bili okrog 20. drugič pozvani na pomoč, in sicer v Spodnje Pleterje. Na nepojasnjen način je začelo goreti gospodarsko poslopje Janeza Pleterška. Zaradi silnega vetra se je pa ogenj razširil tudi na obe strani ceste ter uničil domačije posestnikov Antona Klajnska, Jurija Juriča, Martina Napada, Jožeta Klajnska, Jožeta Juriča, Jožeta Dolenca, Jožeta Planinška, Janeza Drevenška, Martina Medveda, Matije Matejževiča, posestnika Pinterja in Janeza Napada. Vseh skupaj je prizadetih 17 posestnikov, ki jim je uničenih 26 zgradb, stanovanjskih in gospodarskih, ki so bile krite delno s slamo, delno pa z opeko. Nesrečni posestniki niso mogli rešiti ne kmetijskega orodja, ne poljskih pridelkov. Zgorelo jim je pa tudi prav mnogo živine in je moral Pleteršek takoj zaklati tri hudo opečene krave in štiri telice, a v plamenih je poginilo osem velikih in devet malih svinj. Martinu Napadu so zgoreli konj, tele, krava, velika svinja in 11 manjših svinj. Na kraj požara so prihiteli gasilci iz Šikol, Majšperka, Ptuj, Jurovcev, od Sv. Vida in iz Slovenske Bistrice, vsi z motornimi brizgalnami, a z ročnimi so prispeli od Sv. Lovrenca, iz Mihovcev in Dragonce vasi. Združeni gasilci so pod vodstvom župnega načelnika g. Muzka od Sv. Vida požrtvo-

valno gasili polne štiri ure, preden se jim je posrečilo omejiti ogenj. Ni izključeno, da je bila na delu spet zločinska roka. Požarna nesreča je zahtevala tudi več človeških žrtev. V ptujsko bolnišnico so morali prepeljati šest bolj ali manj opečenih ljudi, in sicer 53letno Marijo Napadovo, 47letno Terezijo Klajnskovo, 20letnega Antona Peroviča, posestnika Antona Klajnska, triletno Terezijo Klajnskovo in 45letnega posestnika Pernata. Nekaj ranjencev so že poslali spet domov.

* **Velika vas Donja Kraljevica v plamenih.** Iz Preloga v Podravini poročajo, da je zgorela skoro vsa vas Donja Kraljevica v Medmurju. Ljudje iz vasi so bili skoro vsi na polju, ko je nastal ogenj. Opazili so požar šele, ko se je že na desetih krajih dvigal gost dim iz hiš, ki so bile krite s slamo. Nihče ni vedel, kje je pričelo goreti, čeprav so hiše oddaljene po 50 m druga od druge. Ogenj je bil tako silen in se je zaradi vetra širil s tako naglico, da ni bilo od vsega početka niti misliti na to, da bi ga omejili. Že samo reševanje je bilo skoro nemogoče. Ogenj je zajel mnogo nad 100 kmečkih domov in gospodarskih poslopij. Vse to je uničeno, zraven pa še pridelki in živina. Tudi več starcev in otrok pogrešajo. Okrog vasi se je zbralo 33 gasilskih oddelkov s šestimi motornimi brizgalnami. Vse njihovo silno prizadevanje pa je ostalo skoro brez uspeha. Ko je nastopila noč, jim je bilo delo še bolj otežkočeno. Na postaji v Čakovcu so naglo sestavili reševalni vlak, ki je pripeljal v Donjo Kraljevico čakavske orožnike, konjenico, gasilce in reševalce. Z naslednjimi vlaki so poslali na pogorišče, ki je obsegalo več kvadratnih kilometrov, tudi vsa mogoča prevozna sredstva. Tudi mariborski gasilci so prišli na pomoč.

Slabim!

Sodobni človek živi v prilikah skrajne živčne napetosti: depresija, nespečnost, predčasna izčrpanost, živčna raztrzanost, glejte, na čem mnogi dandanes trpe! Medtem je znanstveno dognano, da regulira ekstrakt iz žlez mlade in močne živali («Kalefluid»), vnesen v organizem, sekretarno delovanje vseh žlez, krepi organizem in uravnoveša živčni sistem tako, da postane človek zopet krepak, sposoben za delo in borbo za svoj obstanek. Detajlna literatura brezplačno. Zahtevajte jo pod naslovom: Beograd, Njeguševa 5, Miloš Marković. — «Kalefluid» prodajajo lekarne in drogerije. Odobreno od ministrstva za narodno zdravje pod S.br. 10.537/33.

* **Boj s steklim volkom.** V Kačikol pri Pristini se je priklatil stekel volk in napadel ljudi, ki so šli iz mlina z oslom, na katerem so imeli moko. Ljudje so k sreči ušli stekli zveri, ki je napadla otovorjenega osla in ga raztrgala. Nato je stekli volk pridrl v vas Balabane. Na cesti je naletel na dva otroke, šestletnega Iljaza in 10letnega Ranušo Iljazoviča. Volk je oba otoka napadel in vsakemu iz prsi odtrgal kos mesa. V tem je z vozom privozil mimo Aleksander Isibovac. Volk je popustil obe otroški žrtvi ter planil proti vozu. Isibovac je komaj ušel zveri, ki je nato napadla njegovega konja in ga usmrtila. Kmalu je prišel mimo kmet Nedeljko Ristić, ki je imel s seboj sekuro. Volk je takoj planil vanj, a Ristiću se je posrečilo, da je z eno roko zgrabil volka za vrat, z drugo pa je držal sekuro in z njo volka ubil. Hudo ranjena otročiča so brž prepeljali v Pasteurjev zavod.

* **Modras ga je pičil.** Posestnik Jože Dragan iz Grčevja je doživel zadnje vroče dni nenavaden dogodek. Napolnil se je v vinograd, da si tam nabere neke zdravilne rastline. Pri trganju pa je zdajci začutil v palec desnice skeleč vbod in obenem zagledal med rastlinami veliko kačo, ki je bila pripravljena na ponoven ugriz. Kmet je izvlekel iz žepa robec, ga vrgel na kačo in nato vse skupaj pograbil in zanesel domov. Doma je najprej spravil kačo v velik kozarec in odprtino pokril z močnim papirjem. Ko je vse to napravil, je prišel na vrsto njegov ranjeni palec. Pod skelečo rano si je prevezal palec z vrvicco, popil pol litra žganja in se nato napolnil k novomeškemu zdravniku dr. Polensku. S seboj v mesto je prinesel tudi kačo. Zdravnik je ugotovil, da je moža pičil

modras. Hitra operacija in domače žganje sta Draganu rešila življenje. Zatem je mož z živim modrasom v kozarcu obletel skoro pol mesta, da bi kačo prodal. Naposled je moža rešila svojevrstne prtljage meščanska šola, ki je modrasa kupila za svojo zbirko.

* **Štiriletni otrok je zažgal hišo.** V Dežnem nad Makolami sta zgorela stanovanjska hiša in gospodarsko poslopje posestnika Pavšerja Filipa. Oče in mati sta bila na njivi. Doma sta pustila štirinajstletno Jožeto in štiriletnega sinka Maksa. Deček je nekje našel vžigalice in zažgal koruzno slamo ob hiši. Starši se še niso vrnili domov, ko je bila že vsa domačija uničena. S hišo vred so zgoreli tudi vsa opravila, ves živež, obleka in mnogo krme.

* **V zmedenosti se je obesil.** V Studencih pri Mariboru stanujoči 72letni upokojeni železničar Jože Ciglar je že dalje časa bolehal za hudo živčno boleznijo. Večkrat se mu je čisto omračil um in si je v trenutni zmedenosti poizkušal pretrgati nit svojega življenja. Vsakikrat pa so ga domači še pravočasno rešili. Pretekli petek že pozno v mraku pa se je v duševni zmedenosti napotil v drvarnico na dvorišču in se tam obesil. Ko so ga domači našli, je bil že mrtev.

* **Otrok je utonil.** V Spodnjem Javorju se je zgodila huda nesreča. Dvoletni sinček posestnice Magdalene Komparetove je padel po strmini ter priletel na glavo v plitev potoček. Najbrže ga je udarec omamil, da je omedlel ter tako utonil v vodi, ki mu je segala komaj do polovice ležečega telesa. Mati je otroka dolgo iskala ter ga našla, ko je bil že mrtev.

* **Strela je zanetila požar 14. t. m.** pri posestniku Antonu Reberniku v Krčih pri Strigovi. Udarila je v kup krme. Sosedje, ki so prihiteli na pomoč, so omejili ogenj, da se ni razširil na gospodarsko poslopje.

* **V 14 dneh šest tihotapev mrtvih.** Pretekla sobota je bila usodna za življenje treh tihotapev. Pri Sv. Križu nad Mariborom je bil ustreljen 27letni čevljarski mojster Alojzij Hojnik, znan kot izredno nevaren tihotapec. Istega večera pa je tudi naša zapadna meja pod Blegašem zahtevala dve žrtvi. V Oselci nad Poljansko dolino sta bila zvečer od ondnih graničarjev ustreljena na vrhu strmega in precej poraslega hriba Krniškega maha nad Kopačnico dva tihotapeca, oba naša državljana, in to 30letni Lovro Stanonik, posestnikov sin iz Lovskega brda v občini Poljanah, in 34letni Matija Ramož iz vasi Suše v občini Trati, oče dveh nedoraslih otrok, lastnik majhnega posestva, po domače Anžič. Oba sta z dvema tovarišema gnala proti meji dva konja. Večer je bil deževen in precej teman. Na meji jih je zalotila naša straža, ki je trikrat zavpila: «Stoj!». Toda tihotapeci se niso ustavili, marveč so konja izpustili in se pognali v beg proti meji. Tedaj so oddali graničarji več streliv. Lovro Stanonik je dobil dva strela v hrbet, Ramož pa tri. Oba tihotapeca sta obležala kakih 70 korakov stran od meje in sta bila takoj mrtva. Takoj po strelih so graničarji zasledovali še ostala dva tihotapeca, ki pa se jima je posrečil beg v okrilju temne noči. Pač pa so graničarji ujeli oba konja. Prebivalstvo v obmejnem pasu je precej obubožano in je zato tihotapstvo zlasti pri Kopačnici razpaseno. V teku zadnjih 14 dni je tu padlo že pet žrtev tihotapske strasti. Najprej Martin Frelih, ki je za nagrado 80 dinarjev gnal kravo čez mejo. Potem sta bila ustreljena 25letna tihotapeca Mirko Simonič in Slavko Voglar, oba iz Jazen onkraj meje, italijanska državljana. Pri vasi Lanišah sta se plazila proti naši meji, da bi pri nas nakupila tobak. S seboj sta imela 157 lir. Ali se jima je res izplačalo za sam ta denar tvegati življenje? Na ponovni poziv naših graničarjev se nista ustavila, marveč zbežala ob meji in so ju podrlj strelj. Pokopana sta v Novi Oselci. Mirko Simonič je bil kmečki fant, Slavko Voglar pa sin trgovca. Čudno je pa vsekakor, da vse te žrtve ne izpametujejo strastnih tihotapev.

* **Rajhenburški napadalec usmrčen.** 21. t. m. so izvršili smrtno kazen nad Franjom Zrinjskem, ki ga je državno sodišče za zaščito države v Beo-

gradu 21. marca obsodilo na smrt, ker je s pokojnim Josipom Krogotom postavljaj peklenske stroje na železniške tračnice. V noči 29. septembra je postavil preklenski stroj pri Rajhenburgu in 6. oktobra pri Zaprešiču, koder bi moral privoziti simplonski ekspresni vlak. 10. oktobra lanskega leta pa je pripravil več peklenskih strojev, da jih postavi v Varaždinu, Beogradu in v Čakovcu v železniške vlake. Zaradi eksplozije teh peklenskih strojev je tedaj umrl Krogot. S tem so bili ti atentati preprečeni in je prišla vsa zadeva na dan. Vrhu tega je Zrinjski 24. avgusta lanskega leta s Krogotom sodeloval pri umoru narodnega poslanca in ministra na razpoloženju Mirka Neudorferja.

*** Odkritje kovačnice 20dirarskih srebrnikov.** Dne 17. t. m. ob 21. uri je prišel v Omahnovo gostilno v Višnji gori kmečki fant iz Peči pri Polici in naročil pri natakariji cigarete. Plačal jih je z 20dirarskim kovancem. Natakariji in tudi slučajno navzočnemu finančnemu podpregledniku g. Dežmanu se pa kovanec ni videl prave barve, zaradi česar je kupec takoj hotel dati v zameno drugega. Nenavadna fantova uslužnost je imela za posledico, da so hitro obvestili orožniško postajo, ki je poslala svojo patrolo k Omahnu. Pred prihodom patrole je še stopil kupec pred hišo, a se je spet vrnil. Ko je patrola dospela in se je točno ugotovilo, da je kovanec falzifikat, so fanta preiskali in zaslišali. Orožniki so nato izvršili tudi hišno preiskavo v fantovem rojstnem domu, kjer so našli pripravo za ulivanje kovancev. Naposled je tudi fant priznal svojo krivdo. Kovanec pa pri njem niso našli. Ko pa so nekoliko preiskali prostor pred Omahnovo gostilno, so vendarle našli še dva ponarejenca, ki ju je fant odvrnil v onem času, ko je za trenutek stopil iz hiše. Na sodišču fant dejanja ne taji in ga priznava v polnem obsegu. Pred časom je bil uslužben v Pečkovih delavnicah cementnih izdelkov v Starem trgu pri Višnji gori. Tam so za nagrobne spomenike ulivali razne odtiske iz gipsa ali kovine. Dalje časa je za brez posla in zaslužka. Razborita, a nepremišljena glava je mislila: če je šlo ono, pojde morda tudi denar. Kupil je v Ljubljani ustrezajočo kovino, si napravil doma pripravo in poizkusil. Seveda so njegovi izdelki lahko ločljivi od pristnih. Ze kovina sama na sebi jih izdaja. On in njegov brat, ki je morda tudi zapleten v zadevo, sta zdaj v zaporih v Višnji gori.

*** Pes odkril vlomilčev plen.** Brezposelni delavec Gluhenič se je že dalje časa potikal po savski banovini ter je naposled prišel tudi v dravsko banovino v šmarski srez. Dne 18. t. m. okrog 12. ure je dospel na Belo poley Šmarja pri Jelšah, kjer je oprezal okoli Drofenikove hiše. Ko je videl, da so okoli 13. ure vsi Drofenikovi odšli na delo in ni bilo nikogar doma, se je splazil k hiši in vlomil na zadnji strani vrata. V hiši se je založil z obleko, z več kosi svinjskega mesa in s slanino. Prisvojil si je tudi na steni visečo gospodarjevo uro z verižico. Denarja pa ni dobil več kakor 2 Din. Ukradene predmete je potem skrnil v bližnjem kamnolomu, kjer jih je zakopal pod kamenje, sam pa je šel do bližnje Smehove gostilne v Mestinjem, kjer si je za ukradena 2 Din kupil cigaret, ki jih je potem pokadil ležeč za železniško progo. Tam je čakal večera, da bi mogel neopaženo odnesti ukradene predmete. Ko so se Drofenikovi proti večeru vrnili domov, so takoj opazili tatvino. Gospodar je poklical dva soseda in odvezal svojega psa. Nato so začeli iskati v bližnji okolici, da bi odkrili kake sledove. Ko so tako prišli do kamnoloma, je pes stekel k manjšemu kupu kamenja, kjer je začel razkopavati in se ni hotel odzvati na gospodarjeve klice. Ko so prišli bliže, so videli, da so pod kamenjem skrite vse ukradene reči. Ker so domnevali, da se bo tat zvečer vrnil po plen, sta se dva soseda postavila na stražo blizu kraja, kjer so našli ukradene reči. Res je zvečer prišel omenjeni Gluhenič, hoteč odnesti svoj plen. Ko sta ga soseda, ki sta bila na preži, hotela prijeti, je navalil nanju z nožem, da sta se ga komaj ubranila. Po daljšem ruvanju se jima je posrečilo ukrotiti ga, nato pa sta ga odvedla k Drofeniku

in potem na orožniško postajo v Šmarje. Zdj čaka na plačilo v zaporih šmarskega sodišča.

*** Šestkrat pogorel v dveh letih.** Posestnik Skornšek v Lokovici pri Soštanjju je moral že petkrat v dveh letih pretrpeti grozote ognja. Dvakrat mu je pogorel kozolec, dvakrat skedenj, enkrat hiša. Pred dnevi pa mu je spet pogorel kozolec. Jasno je, da nastopa tu požigalec, ki se spretno skriva pred kaznijo.

*** Požari brez konca.** Pred kratkim je nenadno začela goret velika kopica slame pri posestniku Jakobu Polancu v Zagajčih pri Sv. Marjeti. Ogenj je zajel še gospodarsko poslopje in vse uničil. Zahvaliti se je vsem sosednjim gasilcem, ki so bili v nekaj minutah na kraju nesreče kar s šestimi brizgalnami ter so ogenj omejili. — Neznani zlikovec je zanetil požar pri posestniku Jožefu Kokotu v Hrastovcu pri Zavrču. Vnela se je bila že stelja pri hlevu, toda k sreči je ogenj opazila gospodinja, ki je še bedela. Urno je vse zbudila in vsem se je po velikem trudu posrečilo ogenj pogasiti. — Dalje so zgorela gospodarska poslopja Lovrencu Sagadinu, posestniku v Podložju pri Ptujski gori. Vaščanom in gasilcem iz Cirkovc se je zahvaliti, da se požar ni širil naprej.

*** Požarna nesreča v Bistrici pri Mokronogu.** Nedavno je nastal v Bistrici pri Mokronogu velik ogenj pod kozolcem posestnika Franceta Avseca. Ker je pihal veter, se je požar prenesel proti severnemu delu vasi. Vžgalo se je poslopje posestnice Marije Krajskove. Tedaj so ljudje, ki so bili po večini pri delu na polju, že prihitali v vas in oglasili se so gasilski rogovi. Hiša Krajskove pa je bila že vsa v plamenih in je prešel ogenj kmalu tudi na hlev, na svinjake, skedenj in na kozolec. Od tam se je razširil požar na posestvo Franceta Zupančiča, ki mu je zgorelo vse gospodarsko poslopje, obvarovana pa mu je bila hiša. Krajskovi in Zupančiču so zgoreli tudi vsi pridelki. Na kraj požara so prihitali gasilci iz Sentruperta, Mirne, Mokronoga, Slinice pri Mirni in od Sv. Roka. Domačini so izpustili že prej iz hlevov živino. Vsa gasilska društva so delovala na požarišču nepretrgano tri in pol ure, in to s štirimi motornimi in eno ročno brizgalno. Vse motorke so delovale dobro.

*** Požar v odsotnosti gospodarja.** V Češnjicah blizu Rogačic, ki so lani postale žrtev ognja, je pred kratkim pozno ponoči nastal požar na domačiji mladega posestnika Karla Blatnika. Gospodar je že zgodaj popoldne odšel k svoji sestri v Klenovik. Ker biva na posestvu sam, je moral pustiti domačijo brez varstva. Goreti je začelo na seniku in je ogenj v nekaj minutah objel vso zgradbo. Nato pa se je razširil še na svinjske hleve, pod in slednjič na stanovanjsko hišo. Požar je bil viden daleč naokrog. Tudi iz Škocijana so gledali požar. Ljudje so mislili, da gori spet v Rogačicah. Prvi so prihitali na kraj nesreče kopači, ki so ostali v vinogradu v bližini Blatnikovega posestva. Ogenj se je prav tedaj oprijemal stanovanjske hiše. Pogumni fantje so hitro začeli odnašati iz gorečega poslopja pohištvo in različne druge predmete. Vsega pa ni bilo mogoče rešiti. Potem so omejevali požar s tem, da so z dolgimi cepini vlačili goreče tramovje iz ognja ter pazili, da se ogenj ni razširil na domačije sosedov. K sreči je bila noč mirna. Gasiti ni bilo mogoče, ker v bližini ni vode. Pogorelec je bil zavarovan le za 6000 Din. Naslednjega dne je prišel gospodar na pogorišče svoje domačije in je takoj izpovedal orožnikom, da ima nekaj oseb na sumu, ker vse kaže, da je bil ogej podtaknjen iz maščevanja.

*** Roparski napad.** V Ljubljano sta prispela te dni dva orožnika z Dola pri Hrastniku z novico o drznem roparskem napadu, ki je bil izvršen na ljubljanskega izdelovalca umelnega kamna g. Frana Saksido. Ta se je odpeljal prejšnji ponedeljek iz Ljubljane v Rimske Toplice, kjer je imel nekaj posla. S seboj je imel aktovko, v kateri je imel 62.000 Din, ki jih je prej dvignil v nekem ljubljanskem denarnem zavodu. Saksida se je odpravil iz Rimskih toplic peš v Dol, kjer stanuje njegova žena. V samotnem gozdu pa so ga obkolili trije neznanci, ki so zahtevali denar.

Saksida jim je ponudil 100 Din, s čimer pa napadalci niso bili zadovoljni. Kakor bi trenil, se je zakadil vanj eden izmed trojice in mu iztrgal aktovko. Vsi trije so nato pobegnili. Saksida je pribežal na Dol, kjer je zadevo prijavil orožnikom. Ti so odšli z njim takoj nazaj v gozd, kjer so na mestu napada našli več listin, ki so jih napadalci stresli iz Saksidove aktovke.

*** Ponarejeni kovanci po 50 Din** so se pojavili v Celju. Srebrniki so slabo izdelani in nimajo zvoka. Vsakdo, ki bi dobil tak ponarejenec, naj dotičnika, ki ga je prinesel, takoj prijavi predstojništvu policije.

*** Drzen vlom v sredi Škofje Loke.** Nedavno dopoldne se je vtihotapil v Homanovo hišo na Mestnem trgu v Škofji Loki neznan tat. Bilo je nekoliko po 9. uri, ko so ostale v drugem nadstropju sobe prazne. Domači so bili v gostilni in na polju, ga. Delči Janežičeva pa je šla v trgovino h Kašmanu. Ni izostala pol ure, ko se je spet vrnila domov. Nato jo je njena mati gospa Beti Homanova poslala v zgornje sobe po 400 Din. Ze pri vstopu v prvo sobo pa je opazila g. Delči blatne stopinje in odtiske žeblicev. Vendar na tatvino ni mislila. Ko pa je iskala 400 Din v nočni omarici, jih ni našla. Vrnila se je v pritličje in ji je mati še dejala, naj morda pogleda kje druge. Gospa je res odšla spet v drugo nadstropje in pričela tamkaj natančneje iskati. Ze po nekaj trenutkih pa je vsa preplašena ugotovila, da so imeli njeni stanovanjski prostori vlomilski obisk in da se je tatinska roka polastila vsega njenega zlatega okrasja. Vlomilec je odnesel za dobrih 15.000 Din zlatnine. Izropal je dve sobi. V prvi se je polastil njenega zlatega prstana, zlate ženske zapestnice s črnim trakom in para uhanov z briljanti, v drugi pa široke zlate zapestnice, spominske zlate ženske ure z dolgo, težko verižico, ozke zlate zapestnice, para uhanov z vložki iz biserne matice, cekina za 100 kron, dveh francoskih cekinov po 10 frankov, dolge zlate zaponke z briljantom, prstana s tremi rubini, 400 dinarjev v gotovini, srebrne verižice z medaljonom okrogle oblike in še nekaj srebrnih kron. Ostalih predmetov v sobah se ni dotaknil. Uvedena je obsežna preiskava.

*** Aktovko s tisočaki je vzela.** Ko se je v nedeljo peljal hlapec Martin Zorko, zaposlen pri nekem posestniku v okolici Maribora, z dopoldanskim vlakom iz Maribora proti Ormožu, je imel med potjo nenavadno smolo. Med postajama Pragerskim in Ptujem je zadremal. Ko se je pa pred Ptujem prebudil, je s strahom opazil, da mu je zmanjkala aktovka, v kateri je imel 11.600 dinarjev. Obvestil je o tem varnostne organe, ki so v Ptuju preiskali vlak in izsledili 45letno Antonijo Rojkovo, pri kateri so našli aktovko. Rojkova se je pri zaslišanju zagovarjala, da je pomotno vzela aktovko in da niti ni pogledala, kaj je v njej. Hlapec je denar nesel nekemu ormoškemu trgovcu; ne more prehovati vrlih ptujskih orožnikov, ki so tako naglo našli aktovko z denarjem.

*** Slepjarji, ki se izdajajo za novinarje.** V Zagrebu se je v zadnjem času pojavila nova vrsta sleparjev, ki se izdajajo za novinarje. Raznim ustanovam in posameznikom se predstavljajo kot zastopniki časopisnih podjetij in nabirajo prispevke za razne reči, v mnogih primerih pa tudi izsiljujejo denar, preteč s svojimi «vplivnimi» zvezami in raznimi časopisnimi objavami. Zagrebška sekcija Novinarskega združenja je zaradi tega v listih objavila opozorilo, naj ljudje ne nasedajo takim sleparjem in naj od vsakega neznanca, ki bi se izdajal za novinarja, zahtevajo njegovo osebno legitimacijo, izdano od prometnega ministrstva.

*** Smrten padee s kolesa.** Razvpiti klanec Govec pred Brezjem je spet zahteval žrtev. Predzadnji torek zvečer se je zidar Janez Roblek z Brezjega peljal na kolesu proti domu. Med naglo vožnjo je pa padel s kolesa ter tako nesrečno priletel na glavo, da si je pretresel možgane. Dobil je tudi nevarne notranje poškodbe. Prepeljali so ga v ljubljansko bolnišnico, kjer je

ležal več dni nezavesten, naposled pa je umrl. Pokojni Roblek je bil oženjen in oče treh otrok.

* **Morilec obsojen na 20 let.** Nasilna smrt 72-letne posestnice in gostilničarke Ivane Rakefove v Tunjiški Mlaki je še v živem spominu prebivalstvu kamniškega okraja. Bilo je 28. aprila lani, ko so zjutraj našli starko mrtvo na zofi v gostilniški sobi. Sprva so mislili, da je ženica umrla naravne smrti. Čez nekaj mesecev pa je prišlo na dan, da jo je umoril njen sorodnik Anton Vombergar s pomočjo nekega Ivana Košnika in Avgusta Hafnerja. Pred velikim senatom sta bila že lani obsojena Vombergar na 20, a pomagač Hafner na 10 let robije. Glavni morilec, ko je izvedel, da so umor odkrili, je pobegnil v Avstrijo, kjer se je skrival, a naposled je lani avgusta vendar prišel pravici v roke. Ivan Košnik, drzen tihotapec s saharinom, 26letni čevljarški pomočnik, je bil te dni pred velikim senatom v Ljubljani obtožen umora Ivane Rakefove na ta način, da jo je usodno noč v gostilniški sobi stisnil za nos in usta tako, da se je zadušila. Po kratkem posvetovanju je bil Ivan Košnik obsojen na 20 let robije in v trajno izgubo častnih državljskih pravic.

* **Kaznovana roparska morilec.** Te dni se je vršila v Mariboru razprava proti morilecema bratoma Bohincema od Male Nedelje in Ljudmili Plohlovi, njuni svakinji. Državni tožilec je prečital obširno obtožnico, ki pravi, da sta Janez Bohinec in Anton Bohinec v noči na 28. decembra lani v Bebrovniku ubila 65letnega starčka Anžna Balažiča in ga oropala. Ljudmila Plohlova pa je oba brata nagovorila h groznemu dejanju. Bohincea sta priznala dejanje v vsem obsegu. Dne 28. decembra sta kuhala v neki viničariji žganje. Ko sta se okrog pol 21. ure vračala mimo Blažičeve hiše, se je Janez zdajci spomnil, da mu je obtoženka Ljudmila Plohlova ponovno prigovarjala, da bi se izplačala Blažiča, ki je bogat, oropati. Povedal je to 22letnemu bratu Antonu, ki se je z njegovim predlogom takoj strinjal. Janez Bohinec je z dletom vlomil vrata, nato pa sta oba vstopila. Balažič se je zbudil in stopil s samokresom v roki iz sobe. Pozvala sta ga, da jima pokaže vse, kar ima. Janez Bohinec mu je iztrgal samokres iz rok in ga z njim večkrat udaril po glavi. Balažič se jima ni upal več upirati in je sam odprl shrambo in klet. Ker pa razbojnika nista našla denarja, ga je Janez tolkel s samokresom po glavi, oba pa sta ga metala ob tla in ga suvala v prsa in glavo, kamor je pač padlo. Ko je Janez iskal denar, ga je Anton stražil in ga brcal ter po njem hodil. Nato pa sta pustila starčka, ki sta ga spravila na posteljo, v zadnjih zdihljajih ter odšla. Po groznem zločinu sta šla k svakinji Tereziji Bohinčevi, kateri sta vse priznala. Grozila sta ji, da jo ustrelita, če bi ju izdala. Tako je zapretil Janez tudi svoji ženi, češ, da bo zaklal vsakogar, ki bi ga izdal. Glede soobtoženke Plohlove Janez Bohinec izrecno trdi, da ga je nagovarjala k dejanju. Dejala je, da bi tudi ona, preoblečena v moško obleko, pri tem sodelovala. Vsi trije obtoženci so prišli v razpravno dvorano pred velikim senatom z nasmeški okrog ust in so kazali celo nekaj predrzen ponos. Obsojena sta bila: Janez Bohinec na 20 let robije in trajno izgubo častnih pravic, Anton Bohinec na 15 let robije in trajno izgubo častnih pravic. Ker pa se sodišče o krivdi Plohlove ni moglo prepričati, je bila ta oproščena.

* **Strašno uboj.** Vsa šentiljska okolica je pod vtiskom strašnega zločina, ki je bil izvršen nad 60letno preužitkarico Terezijo Heričkovo v Zgoranjem Dobrenju pri Št. Ilju. Heričkovo so našli zjutraj z razbito glavo v sadovnjaku posestnika Avgusta Harmana. Pokojna Heričkova je imela hudo življenje. Ko je postala drugič žena, jo je njen pastorek pričel hudo sovražiti. Pogosto je pripovedoval sosedom in znancem, da bo svojo mačeho spravil na drugi svet. Ljudje izprva tej grožnji niso pripisovali resnosti. Ko pa je zadnje čase v pastorku priklopelo strupeno sovraštvo do vrhunca, je v svoji strašni jezi poiskal kol in ubil svojo mačeho. Morilec, 23letnega Franca Herička, so zaprli.

* **Drzen vlomilec obsojen na deset let.** Mali senat v Ljubljani je obsodil drznega vlomilca Jakoba Lampreta na deset let robije zaradi raznih vlomov. Lampret je mlad, plečat človek, trideset let star. Svojo vlomilsko pot je pričel leta 1921., ko je bil prvič obsojen na šest tednov ječe. Nato je po zaporih preživel osem let in deset mesecev. Pred ljubljansko poroto je bil leta 1929. obsojen na pet let težke ječe. Kazen je prestajal v mariborski kaznilnici. Lani avgusta meseca pa je v kaznilniški obleki pobegnil in se klatil okrog. V začetku septembra se je pojavil v Logarski dolini. Tam je izvršil več drznih vlomov, tako v kočo Ferijalne zveze in še v druge domove. Iz Logarske doline se je preselil na Gorenjsko, kjer je izvršil nešteto nočnih vlomov. Posebno obilen plen je našel pri posestniku Jerneju Jelovčanu v Muravi pri Kranju. Ukradel mu je 3100 dinarjev gotovine. Vlamljal je še drugod, tako da je razne ljudi oškodoval za 8200 Din. Novembra meseca je drugič poizkušal vlomiti pri Jelovčanu, pa so ga prijeli. Gospodarja je z nožem oklal. Mali senat mu je za vse vlome in druge zločine odmeril sicer 15 let in 3 mesece, toda mu je kazen z upoštevanjem olajševalne okolnosti znižal na deset let robije.

* **Uboj v Zdenski vasi pred sodiščem.** Te dni je bila pred senatom trojice v Novem mestu obravnava zoper 29letnega Jožeta Zgajnarja in 23letnega Janeza Strnada iz Ceste pri Dobropoljah. Obtožena sta bila, da sta v Zdenski vasi pri Dobropoljah vsak s svojim kolom Ignacija Strnada po glavi tako hudo poškodovala, da se mu je udrla lobanja in da je zaradi otrpnenja možganov umrl. Priča Anton Miklič, ki je dogodek točno opazoval, je izkijučil, da bi bil Janez Strnad prizadejal kako poškodbo, ker je bil v trenutku, ko je Zgajnar udaril s kolom Ignacija Strnada po glavi, oddaljen kake štiri metre od Zgajnarja. Senat je prisodil Jožetu Zgajnarju tri leta robije, Janeza Strnada je pa oprostil vsake krivde in kazni.

* **Trije vلمي v eni vasi.** V Ravnah v občini Blokah je bilo v eni zadnjih noči vlomljeno pri dveh posestnikih, in sicer v skedenj posestnika Ivančiča Alojzija in v kaščo posestnika Lesarja Franceta. Ivančiču je vlomilec odnesel več kosov svinjskega mesa, nekaj slanine in mernik prosa, Lesarju pa precej svinjske masti, drugega svinjskega mesa in še neke druge malenkosti. Orožništvo je pri poizvedovanju za tatom dognalo neke okolnosti in osumilo 19letnega fanta iz Ravn, da je izvršil oba vloma. Sum se je še povečal, ko je izjavila mati omenjenega fanta pri nekaterih sosedi, da je našla v domačem skednju vrečo s tujim prosom in svinjsko kračo. Ivančič je te predmete takoj spoznal za svojo last. Fant tatvino odločno zanika. Razburjenje vaščanov se še ni poleglo, ko je naslednjo noč spet nekdo v isti vasi vlomil, in sicer skozi okno v pritlično sobo Zakrajška Karla. Neznani storilec je odnesel Zakrajšku iz omare v sobi dve moški obleki, površnik s krznenim ovratnikom, sviter, moško srajco, moški klobuk, nikeljnasto žepno uro, dva zlata poročna prstana, zlato ovratno verižico in zlat ženski prstan. Orožništvo iz Nove vasi se je z vnemo vrglo na zasledovanje kriveca, za katerim manjka sled. Jasno pa je, da vlomilec ni tujec, temveč domačin, ki so mu hišne razmere dobro znane.

* **Strogo obsojen ljudski slepar.** Po mnogih hribovitih krajih Notranjske, Bele krajine, dalje po vaseh okoli Kočevja in Novega mesta se je v drugi polovici leta 1932. in lani do julija pojavljal dokaj čedno oblečen človek nizke postave z aktovko v roki, po poklicu trgovinski zastopnik, star okoli 40 let. Za svoje žrtve si je izbiral lahkoverne ljudi. Predstavljal se je za zastopnika pomožne blagajne «Humanitas» in Mobilarne kreditne zadruge v Ljubljani. Ljudi je nagovarjal, naj zavarujejo stare ljudi za primer smrti; kmetom, ki so bili v tiskah, pa je pripovedoval, da jim v Ljubljani preskrbi brezobrestno posojilo po 40.000 in celo 160.000 Din. Nastopal je tudi kot zakotni pisar, ki ima celo zveze v Beogradu. Svo-

je žrtve je po večini osleparil za malenkostne zneske, tako za 2, 5 in 10 dinarjev, druge pa za večje vsote, tako neko žensko za 1600 Din. Na svojem pohodu je 20 osebam izvalil vsega skupaj 3260 Din. Banska uprava je 18. julija lani pripovedala nadaljnje poslovanje Mobilarne kreditne zadruge. Šele 18. decembra lani se je varnostnim oblastvom posrečilo izslediti brezvestnega ljudskega sleparja. Je to 43letni Stanko Zagar, stanujoč v Ljubljani. Po daljši razpravi je bil Stanko Zagar pred malim senatom obsojen na 1 leto in 6 mesecev robije in v izgubo častnih državljskih pravic za 4 leta.

PREKMURSKI GLASNIK

Lep shod poslanca Hajdinjaka. V nedeljo 15. t. m. je imel narodni poslanec g. Hajdinjak na Dolnji Bistrici v občini Črensovcih shod, ki so se ga udeležili tudi volilci iz Srednje in Gornje Bistrice. Shod je otvoril in vodil predsednik krajevne organizacije JNS g. Josip Kelenc. Višarni pozdravljen je narodni poslanec g. Hajdinjak in k razpravljaval o vprašanju regulacije Mure, ki močno ograža Doljno Bistrico. Storil je vse potrebno, da se ta nujna zadeva vendar enkrat premakne z mrtve točke in vas Dolnja Bistrica zavaruje. Razen tega se je g. poslanec dotaknil tudi drugih važnih zadev, posebno dela narodne skupščine, pri čemer se je bavil zlasti z državnim proračunom, s šmarnico in zakonskim načrtom o pobijanju korupcije. Njegov govor je bil sprejet z živahnim odobravanjem. Rečni mojster g. Senčar je govoril o pripravah za regulacijo Mure in je sporočil, da se bodo regulacijska dela lahko pričela že ob binkeštih. Učitelj g. Binder je pokazal na razliko med delom poslanca Hajdinjaka in bivših prekmurskih poslancev. Poslanec g. Hajdinjak ni ničesar obljubljal, a dosegel je lepe uspehe, česar o prejšnjih poslancih ni mogoče reči. Zaman se trudijo nasprotniki, da bi zmanjšali učinke njegovih uspehov. Na shodu je bila sprejeta tudi nastopna resolucija: «Leta 1928. je ugotovila komisija, da je količnik čistega katastrskega donosa za Mursko polje (Prekmurje) 30. Ta količnik je enak količniku v Bački in Banatu. Na kateri podlagi je bil pri nas ta količnik ugotovljen, nam ni znano, vemo pa dobro, da nikakor ne ustreza kakovost te zemlje oni v Bački in Banatu. Sorazmerno s kakovostjo zemlje v Bački in Banatu bi moral znašati količnik na Murskem polju 20. Dosedanji količnik 30 nam je povzročil ogromne davke, ki jih je nemogoče plačati iz dohodkov zemljišč, posebno še v teh hudih časih.» Bistriški shod JNS je nedvomno tudi marsikateremu nasprotniku vsedržavne stranke odprl oči. Ljudstvu se pač mora natanko pokazati delo bivših strankarjev, ki izkušajo ponekod še danes narod strahovati, in delo JNS v korist in blaginjo naroda. Bistrica je pokazala, da hoče svobodno dihati in se razvijati v okrilju JNS.

Agrarne zajednice. V lendavskem srezu je že osem agrarnih zajednic, ki so včlanjene v Zvezi agrarnih zajednic v Zagrebu. Te zajednice imajo v Lendavi revizorsko pisarno. V nedeljo se je ustanovila nova zajednica v Dolgi vasi. Agrarne zajednice so za vse agrarne interese velikega pomena, zato se bodo ustanovile tudi po ostalih vaseh. Ponekod se že vršijo priprave za ustanovitev in je pričakovati, da bo še letos ustanovljenih toliko zajednic, da bi imele le-te svojo podzvezo v Lendavi.

Iz Hotize nam pišejo: Naša vas je po novi združitvi občin postala sedež nove občine Hotize. To je bila naša davna želja, ki se nam je zdaj izpolnila. Sedež nove občine je res kar najbolje izbran, saj je ob banovinski cesti na poti v Lendavo. Ko se vsi radujemo, da je naša vas sedež občine, in smo hvaležni vsem, ki so na tem delali, ne moremo dovolj odločno obsoditi tistih, ki so tako kratkovidni, da se dajo vleči za nos in podpirajo tiste, ki se iz sobičnih razlogov zavzemajo za drugo občino. To nam Hotičancem ne dela časti.

NAŠI NA TUJEM

SMRT ROJAKINJE NA HOLANDSKEM.

Nieuwenhagen, aprila.

Sporočamo žalostno vest, da nas je 10. t. m. za vedno zapustila ga. Angela Herletova, rojena Cilenškova. Rajnka je dolgo bolehalo za jetiko in je prav vdano prenašala svojo usodo. Bila je članica Jugoslovenskega narodnega društva svete Barbare v Nieuwenhagenu in so jo številna društva rojakov spremljala na zadnji poti z zastavami. Umrla je v bolnišnici v Kerkradeju.

Ob grobu ji je zadnje besede izpregovoril g. Janez Znidarčič, predsednik našega društva. Pokojnica je bila blaga žena in mati. Zapuščala žalujočega moža in v domovini več sorodnikov. Naj ji bo lahka holandska zemlja. Njenim svojcem naše sožalje!

IZ ŽIVLJENJA NAŠIH AMERIŠKIH ROJAKOV

Chicago, marca.

Na prvi pomladni dan je po tri tedne trajajoči boleznini umrla v Clevelandu Marija Kiklova, rojena Jenkova, doma iz Gline, župnija Cerklje na Gorenjskem. Istotam je umrl po kratki boleznini Janez Bečaj, star 50 let, doma z Rakeka. Tam so tudi pokopali eno najbolj znanih Slovencev, Jerico Možinovo, ki je bivala v Clevelandu že 32 let. Pokojnica se je rodila v Savljah pri Ježici. Dalje je v tamkajšnji bolnišnici umrl Ignacij Zaletel, star 64 let, doma iz Žužemberka. V Ameriki je bival 29 let.

V kraju Prestu je umrl France Smolej, po rodu iz Kranjske gore. Pokojnik je zapustil ženo, dva sina in dve hčerki.

Nagle smrti je v Waukeganu umrl 62letni France Barle, doma od Sv. Vida pri Cerknici. V Ameriki je bil 36 let. Zapustil je ženo, tri sinove in tri hčerke.

Sleparstva z zapuščinami v Ameriki. Clevelandski dnevnik «Enakopravnost» je poročal o velikih sleparstvih, ki se vrše pri clevelandskem zapuščinskem sodišču. To sodišče je bilo ustanovljeno leta 1912. in je imelo doslej opravka že z 225.000 zapuščinskimi zadevami. V zadnjem času je postalo zapuščinsko sodišče gnezdo največjega izkoriščanja. Uradniki sodišča so se namreč zvezali z različnimi odvetniki, ki oškodujejo dediče z visokimi računi za malenkostna posredovanja in potem svoj sleparski zaslužek delijo s posameznimi nameštenci sodišča. Pokvarjeni pajdaši imajo najlažje delo z zapuščinami priseljencev. Sorodniki umrlih priseljencev so razkropljeni po vseh državah Amerike in se mnogokrat zgodijo, da od zapuščine ničesar ne ostane, ko izterjajo odvetniki svoje posredniške račune. Pri zapuščinskem sodišču je uvedena praksa, da se izmed onih dedičev, ki se prvi javijo, odbere eden kot varuh zapuščine in si potem izbere za zakonsko pomoč kakega odvetnika. Nepravilnosti se vršijo že pri imenovanju varuhov, nadaljujejo pa se potem še v večji meri pri posredovanjih. List je navedel mnogoštevilne primere, v katerih so odvetniki pri najlažjih poizvedbah požrli vso dedičino. Pri zapuščinskem sodišču je sedaj uvedena stroga preiskava in je tudi sam sodnik, ki jo vodi, dejal, da je postalo sodišče gnezdo najhujših izkoriščevalcev.

Banka Baruch 15, Rue Lafayette, PARIS

odpremlja denar v Jugoslavijo najhitreje in po najboljšem dnevnem kurzu. Vrši vse bančne posle najkulantneje. Poštni uradi v Belgiji, Franciji, Holandiji in Luksemburgu sprejemajo plačila na naše čekovne račune: Belgija: št. 3064-64, Bruxelles; Francija: št. 1117-94, Paris; Holandija: št. 1458-66; Ned. Dienst; Luksemburg: št. 5967, Luxembourg. — Na zahtevo pošljemo brezplačno naše čekovne naznace.

ŽENSKI VESTNIK

Za kuhinjo

Kipnik iz zelenjave. Razno zelenjavo, kar pač nudi trg ali domači vrt, tudi gobe, stehtaj v sirovem stanju, in sicer, da bo vsega skupaj tri četrt kile. Zelenjavo drobno zreži in jo skuhaj v slanem kropu. Kuhano dobro odcedi in pusti, da se shladi. Medtem pa pripravi tole: Raztepi 4 deke masti, primešaj 4 deke moke in moko malo prepraži, a ne sme postati prav nič rumena. Nato zalij z nekaj žlicami mleka, premešaj in postavi na stran, da se shladi. Zdaj zmešaj z odcejene zelenjave tri rumenjake, sneg treh beljakov, malo soli, malo popra, pripravljen bešamel in pest naribanega sira. Kozo dobro namaži, posuj z drobtinami, stresi pripravljeno zelenjavo noter, nato speci.

Omleta s sladko smetano. Mešaj v loncu 7 rumenjakov, četrt litra mleka in 6 dek moke. Nato postavi lonec v krop in mešaje kuhaj, da se zgosti. Postavi stran, da se shladi. Nato primešaj 10 dek sladkorja in sneg 7 beljakov. Iz tega testa speci tri omlete. Vsako pečeno omleto pomazi s poljubno mezgo, položi drugo vrh druge ter naloži na vrh osminko litra stolčene in posladkane smetane.

Praktični nasveti

Raztegnjene puloverje (volnene pletene jopice), kapice, rokavice in podobno, ki ne pušča barve, operemo v precej topli vodi z milom ali persilom (pralnim praškom), nato pa jih v vroči vodi izperemo, le zadnji vodi dodamo dve do tri žlice galuna (dobiš ga v drogeriji ali v specerijski trgovini). Volnenih reči, ko jih peremo, ne smemo zvijati, ampak samo malo z rokami ožeti, da iztisnemo vodo toliko, da ne teče, nato pa jih zavijemo v rjuhe ali večje krpe, da popijejo vodo. Če volnene predmete peremo v topli vodi, se skrčijo, a če jih peremo v malo mlačni vodi, obdržijo prvotno velikost.

Če je ribež za kumare že skrhan, ga s smirkovim papirjem dobro zdrgnimo. Drgnimo ga pa tako, da je ostrina spodaj, kar ga spet nabrusi.

Kdor ima mnogo prhljaja na glavi, naj kožo zdrgne z ogljenčevokislim kalijem, nato pa naj si glavo dobro izpere z mlačno vodo in lase posuši. Glave, odnosno las pa ni dobro sušiti na vetru, ker koža preveč razpoka, kar še bolj pospešuje tvorjenje prhljaja.

PROGRAM RADIA LJUBLJANE

od 29. aprila do 6. maja.

Nedelja, 29. aprila, ob 8.15: poročila; 8.30: gimnastika (Pustišek Ivko); 9.00: versko predavanje (dr. Ciril Potočnik); 9.15: prenos cerkvene glasbe iz frančiškanske cerkve; 9.45: plošče; 10.00: predavanje Jadranske straže (Viktor Pirnat); 10.30: vokalni solistični koncert Julija Betetta s spremljevanjem radijskega orkestra; 11.15: slovanska glasba (radijski orkester); 12.00: čas, plošče; 16.00: O ceni mleka na deželi in v mestu (Pavlica Franjo); 16.30: drama: Tuji kruh (Turgenjev; izvajala jo bo skupina ge. Danilove); 20.00: radijski orkester; 20.30: vokalni solistični koncert Zlate Gjurgjenčeve; 21.00: češke plošče; 22.00: čas, poročila, lahka glasba, radijski orkester.

Ponedeljek, 30. aprila, ob 12.15: plošče; 12.45: poročila; 13.00: čas, plošče; 18.00: predavanje Jadranske straže (dr. Branko Alujevič); 18.30: Westfalija (Rudolf Kresal); 19.00: O odpravi jecljanja (dr. Loew); 19.30: zdravniška ura (doktor Bogomir Magajna); 20.00: radijski orkester; 20.30: vokalni solistični koncert Mišana Juga; 21.00: radijski orkester; 22.00: čas, poročila; 22.15: Magistrov šrameltert.

GLASBILA

Din 280—290—380—669— harmonike,
Din 160— gosli
Din 270—377— kitare
Din 99—135— bisernice
Din 135—143— brači
Din 142— klarineti
Din 275— flaute.

Sternecki

Celje št. 9.

Godbena društva imajo pri večjem ojemu popust. Zahtevajte cenik z več tisoč slikami. Kar ne odgovarja se zamenja ali vrne denar.

Torek, 1. maja, ob 11.00: šolska ura; O podmladku Jadranske straže (Viktor Pirnat); 12.15: plošče; 12.45: poročila; 13.00: čas, plošče; 18.00: otroški kotiček (Lutkovni odsek Sokola I); 19.00: Sokolstvo; 19.30: predavanje Jadranske straže (dr. Valentin Rožič); 20.00: V spomin p. H. Sattnerju: 1.) Kratek oris njegovega delovanja bo podal dr. Dolinar. 2.) Sattnerjev zbor bo pel Marijine pesmi; 21.00: radijski orkester; 22.10: čas, poročila; 22.30: angleške plošče.

Sreda, 2. maja, ob 12.15: plošče; 12.45: poročila; 13.00: čas, plošče; 18.00: komorna glasba (radijski kvintet); 18.30: O verstvih (Fran Terseglav); 19.00: radijski orkester; 19.30: literarna ura: Protestantski pisci (dr. Rupel); 20.00: večer Jadranske straže: Jadranski film v priredbi Viktorja Pirnata; govorila bosta predsednik oblastnega odbora JS podban dr. Otmar Pirkmajer in oblastni tajnik dr. Jeglič; 22.00: čas, poročila, lahka glasba.

Četrtek, 3. maja, ob 12.15: plošče; 12.45: poročila; 13.00: čas, plošče; 18.00: O človeku (doktor Božo Škerlj); 18.30: srbohrvaščina (dr. Rupel); 19.00: plošče po željah; 19.30: pogovor s poslušalci (profesor Prezelj); 20.00: Naši narodni predstavniki za gospodarski podvig našega morja (dr. Valentin Rožič); 20.30: prenos iz Beograda; 22.00: čas, poročila, lahka glasba.

Petek, 4. maja, ob 11.00: šolska ura; Z našimi ribiči po Jadranu (Tone Seliškar); 12.15: plošče; 12.45: poročila; 13.00: čas, plošče; 18.00: Vprašanje našega morja v zadnjih letih (dr. Lavo Čermelj); 18.30: izleti za nedeljo: Dolenjska (Viktor Pirnat); 19.00: francoščina (profesor Prezelj); 19.30: Narodna odbrana; 20.00: prenos iz Zagreba; 22.00: čas, poročila, lahka glasba.

Sobota, 5. maja, ob 12.15: plošče; 12.45: poročila; 13.00: čas, plošče; 18.00: plošče, stanje avtomobilskih cest; 18.30: zabavno predavanje (Makso Reš); 19.00: Zveza Slovenije z morjem (inž. dr. Klodič); 19.30: zunanji politični pregled dr. Jug); 19.45: O generalu Štefaniku (Jan Irmeler); 20.10: radijski orkester; 21.00: čelo solo (Zlatko Najzer); 21.30: Slovenski vokalni kvintet; 22.00: čas, poročila, lahka glasba.

ZANIMIVOSTI

× **Ledolomec «Sahalin»**, ki je sodeloval pri reševanju potnikov ponesrečenega parnika «Čeljuskina», je zašel med ledene gore. Moskovska brezlična postaja je prejela iz Severnega morja z ledolomilca «Sahalina» več klicev na pomoč. Parnik je zašel med dve ogromni ledeni gori. Njegov položaj je zelo resen. «Sahalin» je pred nekaj tedni odplul iz Vladivostoka na pomoč posadki «Čeljuskina». Pred desetimi dnevi je priplul do kraja, kjer so taborili člani te posadke, ki pa so jih medtem že rešili z letali, o čemer je bil «Sahalin» v ostalem obveščen po radiu. Parnik se je zato spet usmeril proti Vladivostoku, zdaj pa je zašel v nevarnost, da ga dve veliki ledeni gori streta. Kakor vse kaže, bo posadko parnika zadela slična nezgoda kakor Čeljuskinca. Vlada je ukazala vsem parnikom v Severnem morju, naj odpotujejo na pomoč posadki «Sahalina».

× **Lep ženski obraz.** Odbor ameriških strokovnjakov za lepoto je sestavil naslednja pravila za lepoto ženskega obraza: Obraz mora biti trikrat daljši ko nos. Dvojna širina obraza mora ustrezati dvojni širini nosa. Med očmi mora biti razdalja velika ko oko. Gornja in spodnja ustnica morata biti enako široki in v isti liniji.

× **Tuleča oklopna blagajna.** Američan Wittingham je izumil napravo, ki ima namen preprečevati vlome v blagajne. Ako se nepoklicane roke dotaknejo blagajne, začne aparat tuliti in ti glasovi trajajo štiri ure. Naprava ima tako močan glas, da se sliši več kilometrov naokoli.

× **Nemci kupujejo rudo za topove.** Londonski «Times» poroča iz Ria de Janeira, da je Nemčija nakupila v februarju v Braziliji 96.000 ton rude za izdelovanje topovskih cevi. Prvič po 1. 1914. se je primerilo, da kupuje Nemčija takšno rudo.

× **Zenitvena izpričevala v Nemčiji.** Zveza nemških narodnosocialističnih pravnikov je predlagala vladi, naj se uvedejo obvezna zenitvena izpričevala. Svoj predlog utemeljuje zlasti s potrebo zdravstvenega izboljšanja nemškega naroda. Zato naj bi se v bodoče dovoljevali zakoni samo na osnovi posebnih izpričeval, sestavljenih po vsestranskih poizvedbah, ki bi dala jamstvo, da bo zakon z narodnega stališča koristen. V izpričevalih naj bi bilo zlasti potrjeno uradnega zdravnika o zdravju obeh kandidatov. Vsak kandidat mora pod prisego izjaviti, da po svojih prednikih ni tuj nemškemu narodu. Obenem mora predložiti potrdilo socialnega urada, da razpolaga z dovoljnimi sredstvi za vzdrževanje družine ter da bo mogel živeti neodvisno od vsake javne podpore. Vrh tega je potreben dokaz, da ženitveni kandidat v zadnjih treh letih ni bil obsojen zaradi kakega zločina. Naposled mora vsak kandidat dokazati, da je v dovoljni meri poskrbel za morebitne nezakonske otroke. Brez izpričevala s temi podatki v bodoče ne bo sklenjen noben zakon več.

× **Milijon let stara jajca.** Nedavno so našli na Kitajskem jajca, odnosno jajčne lupine, katerih starost so ocenili učenjaki na milijon let. Jajca, ki so po 15 cm dolga in pri katerih znaša debelina lupine 3 mm, so izlegli noji, ki so pa bili dokaj večji od svojih današnjih potomcev. Jajčne lupine so našli pod plastjo ilovice. Po kosteh, ki so jih našli v bližini, se lahko sklepa, da je bil orjaški noj sodobnik triprstega konja.

× **Komarji zatemnujejo nebo.** Londonska «Morning Post» poroča iz Johannesburga, da so v južnozpadni Afriki zaradi nedavnih poplav nastale v zadnjih mesecih kužne bolezni. Reke so poplavile ogromne pokrajine, kjer se zdaj plodijo komarji. Pitna voda je na mnogih mestih pokvarjena. Komarji prenašajo malarijo. V okraju Gobalisu je malarija pobrala 31 Evropecev in 70 domačinov. Zvečer se dvignejo iz svojih zakotij takšni roji komarjev, da se zatemni nebo.

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

Zadovoljna mamica.

Vera: «Dušan, pokazala sem mamici pesem, ki si mi jo posvetil, in dejala je, da je zadovoljna s teboj kot z bodočim zetom.»

Dušan: «To me pa res veseli.»

Vera: «Mati mi je dejala, da storim prav, ker ne vzamem za moža pesnika...»

Iz starih avstrijskih časov.

General vpraša vojaka: «No, kako si kaj zadovoljen s hrano?»

«Ne morem se pritožiti, gospod general.»

«Ali se deli obed pravilno? Ali ne dobi kdo večjega in drugi manjšega kosa mesa?»

«Ne, gospod general, vsi dobe manjši kos.»

Ni mogoče.

Zdravnik: «Vi pravite, da imate grozne bolečine; povejte mi, gospa, ali so bolečine ponoči hujše?»

Gospa: «Najbrže, gospod doktor, pa z gotovostjo Vam ne morem povedati.»

Zdravnik: «Zakaj ne?»

Gospa: «Ker ponoči vendar spim.»

Vol in pijanost.

Mati je zmerjala sina, ki je bil hud pijanec: «Tak si ko kako živinče! Sram te bodi!»

Oče, ki je bil zraven, pa je dejal: «Zakaj mu delaš krivico?»

«Kaj,» se je razjezila mati, «temu malopridnežu delam krivico?»

«Ne, ne, žena,» pravi mož, «ne njemu, ampak živinčetu! Kdaj si pa že videla vola pijanega?»

Strah pred špiritizmom.

Prvi prijatelj: «Odkdaj pa nisi več špiritist?»

Drugi prijatelj: «Odkar mi je umrla tašča in odšla med duhove...»

Obžalovanje.

Peter: «To si ti? Pa sem slišal, da si umrl.»

Pavel: «Umrli je moj brat.»

Peter: «Iskrano obžalujem!»

Podedovane napake.

Ona: «Veš, Primož, zelo čudno se mi zdi, da se vedeš sicer kakor mož, naenkrat pa spet kakor ženska.»

On: «To bo najbrž podedovano, kajti med mojimi predniki so bile tudi ženske.»

ZA ZDRAVLJENJE

VSEH VRST RAN,

hrast, lišajev, turov in ostalih kožnih bolezni

ter kot prvo pomoč pri vseh nesrečah, poškodbah in opeklinah priporočajo mnogi zdravniki

„FITONIN“.

«Fitonin» prepreči infekcijo, ustavi krvavljenje, ne dovoli rani, da se usmrači in jo naglo zaceli. Steklenica stane 20 Din v lekarnah. Po poštnem povzetju 50 Din 2 steklenici. Poučno knjižico št. 16 pošlje brezplačno «Fitonin» družba z o. z., Zagreb I-78.

Registrirano pod S. br. 1281 z dne 28. junija 1933.

Za Vas imamo:

Violine . . . 69 Din
Gitarre . . . 138 Din
Mandoline 95 . . . Harmonike 69 . . .
Tambure . 68 . . . Gramofone 465 . . .

Zahtevajte brezplačni katalog.

MEINEL & HEROLD

tovarna glasbil

pr. podr. MARIBOR št. 104

Podaljšaj si življenje!

Življenje se more podaljšati in bolečine preprečiti, bolezni ozdraviti, slabi okrepiti, bolehnih popraviti, nesrečni osrečiti!

KAJ PRINAŠA VSAKA BOLEZEN?

Oslabljenje živcev, potrlost, izgubo dobrih prijateljev ali bližnjih, razočaranost, strah pred boleznijo, slab način življenja in mnogo drugih posledic.

ZADOVOLJSTVO

je najboljši zdravnik! Imamo pota, ki Te dovedejo do dobrega razpoloženja. Ti ožive čud ter vzbude nove nade; to pot nam pa pokaže razprava, ki jo vsakdo, ki jo zahteva, dobi takoj in

POPOLNOMA BREZPLAČNO!

V tej mali priročni knjižici je raztolmačeno, kako je moči v kratkem času in brez ovire pri delu ojačiti živce in mišice, izboljšati in odpraviti utrujenost, slabo razpoloženje, raztresenost, oslavljenje spomina, nerazpoloženje za delo in nešteto drugih pojavov. Zahtevajte to razpravo, ki vam nudi mnogo ugodnih trenutkov.

Poštno zbiralno mesto:

ERNST PASTERNAK, BERLIN SO,
Michaelkirchplatz 13, Abt. 88.

POZOR!!!

Gotov denar zaslužite doma,

če imate naš domači pletilni stroj «REGEN-TIN». Brez rizika, brez poprejšnjega znanja.

V devetih mesecih smo plačali nekemu našemu sotrudniku Din 22.433.24 v gotovini. Tudi vi morete tako zaslužiti. Zavezujemo se, da vam za dobro ceno odkupimo vaše izgotovljeno blago.

Brezplačna pojasnila daje: Domača pletarska industrija Josip Tomazič v Mariboru, Krekova ulica št. 16.

Krščansko podjetje od 1931. 80

MALI OGLASI

Zenini in neveste!

Poceni, dobro in lepo se oblečete v novi trgovini Senčarja Metoda v Štrigovi. Velika zaloga vsakovrstnega blaga, storjenih oblek, klobukov, poročnih prstanov itd. po znižanih cenah. — Pridite in prepričajte se! 106

Krojači, šivilje!

Zbirajte odrezke blaga — tudi najmanjše! Prodaste jih ugodno na kilogram. Pišite pod značko «Lahek zaslužek» oglasnemu oddelku «Jutra». 103

Pčelarske potrebščine

izdeluje «Veka», Verbnik — Ljutomer. Zahtevajte cenik! 111

Novost!

Nudim lep zaslužek za delo, ki se opravlja doma in ustreza vsaki hiši (ni zastopstvo). Znamko za odgovor! Posreduje: Jožef Lenarčič, Pertoča, pošta Rogaševci, Prekmurje. 109

Zaščita kmeta

pri ureditvi kmetijskih dolgov je mogoča samo potem «Zaščita». Kmetje, pristopajte polnoštevilno k Vaši zadrugi «Zaščiti», reg. z. z. o. z., Ljubljana («Grafika»), Masarykova cesta št. 14/II. Dosedaj stotine članstva! 110

Za birmo!

Vsakovrstno oblačilno blago, sešite obleke in vse potrebščine za vsakogar kupite najugodnejše v trgovinah F. Senčar — Mala Nedelja in Ljutomer.